11/2021

ROČNÍK 5 / ČÍSLO 11 / 0,70 €
WWW.RKMAGAZIN.SK

Hlas, ktorý nemlčí

SK

RK MAGAZÍN

ISSN 2585-7916

SPRAVODAJSTVO

Mesto čaká rekonštrukcia Podhory

→ Strana 6

KOMENTÁR

Fiľo a mesto chcú zachrániť Skipark

→ Strana 29

ROZHOVOR

Folklórny súbor Liptov oslavuje 75 rokov

O histórii a úspechoch súboru sme sa rozprávali s jeho súčasným vedúcim Igorom Littvom. → Strana 13

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Hlavným cieľom Inštitútu RK je pomoc rozvoju mesta Ružomberok a vykonávať činnosti zamerané na vytvorenie koncepcie a vízie rozvoja mesta a regiónu, čomu sú podriadené aj ďalšie ciele združenia. Podporujeme aj tieto aktivity:

Fullove dni

Mestský študentský parlament

Liečebno výchovné sanatórium

Ružomberčania fotografujú

Beh na Malinné

MFK Ružomberok - ženy

Chess fest

Letný tábor

Večerný beh

Divadelné štúdio RosArt

Lezecká stena

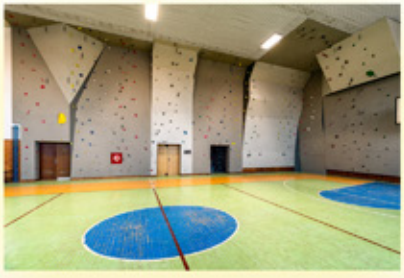

Diskusné fórum LEP

fb.com/institutrk

Robo Kolár
predseda Inštitútu RK

www.institutrk.sk

Z obsahu

SPRAVODAJSTVO — 8
Požiar strechy spôsobil státisícové škody

TÉMA — 10
Do strediska Malinô Brdo chce opäť vstúpiť aj mesto

KULTÚRA — 12
Kolískou Folklórneho súboru Liptov boli najmä Liptovské Sliače

REPORTÁŽ — 19
Chcú rozhýbať vodnú turistiku na Váhu

REGIÓN — 22
Bager v chránenom území Ľubochnianskej doliny

TVÁR ČÍSLA — 26
Ružomberčania zoznamujú Slovákov so saunovou technikou

ŠPORT — 40
Celú kariéru sa drží na vrcholnej úrovni

RK Magazín, 11/2021, ročník V., mesačník, 28. 10. 2021
Adresa redakcie: Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok
Email: redakcia@rkmagazin.sk
Web: www.rkmagazin.sk
Telefón: + 421 902 812 289
Šéfredaktor: Miroslav Parobek - poverený vedením redakcie
Zástupkyňa šéfredaktora: Anna Zábojníková
Redaktori: Nikola Marhefková, Samuel Kozolka
Dizajn, Grafika, web: Jaroslav Moravčík
Vydavateľ: R PRESS, s.r.o., Madačova 1/A, 034 01, Ružomberok IČO: 51 058 316
Riaditeľ vydavateľstva: Miroslav Parobek
Redakčná rada: Boris Kudlička (čestný predseda), Norbert Gašaj (predseda), Ján Benčík, Robert Chmúra, Mário Kučerka, Ján Kuráň, Fedor Polóni, Alžbeta Rajtková, Ivan Rončák
Inzercia: Jaroslav Moravčík, + 421 908 595 591, inzercia@rkmagazin.sk
Predplatné: RK Magazín si môžete predplatiť v elektronickej podobe na inzercia@rkmagazin.sk
Tlač: Petit Press, a.s.
Registračné čísla: EV 5573/17, ISSN: 2585-7916
Uzávierka: 22. 10. 2021

Autorské práva ma vydavateľ. Bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané akékoľvek použitie časti alebo celého diela, najmä rozširovanie, rozmnožovanie, akýmkoľvek spôsobom, mechanickým alebo elektronickým, v slovenskom alebo akomkoľvek inom jazyku.

Objať rukami aj slovom

Dnes sa už príliš nenosí prihovoriť sa cudziemu človeku, podeliť sa s čerstvým koláčom aj s novým susedom z vedľajšieho vchodu, alebo sa len tak usmiať na náhodného okoloidúceho. Veď už aj v online priestore pri pípnutí mobilu šípime: „zase niekto niečo chce". Súkromie si strážime ako najcennejší poklad a aby doň nevidel naozaj nik, zabarikádujeme sa ešte aj vysokým plotom. Pre istotu, nech nik nenazerá.

Byť súčasťou veľkej komunity mesta či dediny, rodiny, obklopení priateľmi, známymi, kolegami znamená vypĺňať voľný čas mnohými stretnutiami. Navzájom sa počúvať, zasmiať sa aj si poplakať, no najmä si rozumieť. Možno aj to bol dobrý základ pre zvyky a tradície, ktoré už, bohužiaľ, zanikli.

V novembrovom čísle sme sa práve o ľudovej kultúre rozprávali s vedúcim Folklórneho súboru Liptov Igorom Littvom. Pri príležitosti 75. výročia vzniku súboru vám priblížime aj jeho históriu či úspechy. Predstavíme vám aj dvoch dobrodruhov, ktorí sa vydali Cestou hrdinov SNP, ale aj milovníka saunových rituálov. O tom, že preplávať životom s niekým sa vždy vyplatí, zase pripomenú vodáci, ktorí nás vzali splavovať Váh. Dozviete sa aj to, že v meste plánujú zrekonštruovať celú Ulicu Podhora alebo aj to, či bude radnica spoločne podnikať na Maline Brde s Milanom Fiľom. Prečítate si aj rozhovor s ikonou ružomberských futbalistov.

Milí čitatelia, hoci objatia na istý čas prerušila pandémia koronavírusu, skúsme to aspoň slovami. Napokon, práve tie nás zvyknú zohrievať omnoho dlhšie.

Príjemné čítanie Vám želá,

Anna Zábojníková
zástupkyňa šéfredaktora a editorka webu

Kontroverzná veta, nad ktorou viseli otázniky

Vypustenú vetu o ochrane pred účinkami zápachu v meste poslanci vrátili do územného plánu. Aj keď nie úplne hladko.

Bol to jeden z najdlhších bodov rokovania v Mestskom zastupiteľstve v Ružomberku za posledné roky. Sprevádzaný dvomi prestávkami, prítomnosťou aktivistov, otvoreným listom poslanca, „výstrahou“ prvého viceprimátora, že opustí rokovaciu sálu, a aj výrokmi o porušení zákona. Aby sme pochopili kontext, potrebujeme sa vrátiť do roku 2019 na Smrekovicu.

Schválili vypustenie viet

Mestské zastupiteľstvo vtedy schvaľovalo Zmeny a doplnky č. 4 k územnému plánu (ÚPN) mesta Ružomberok. Popri viacerých zmenách poslanci odsúhlasili aj vypustenie formulácie o ochrane pred účinkami zápachu v meste.

Tá znela: „na území mesta neuvažovať o lokalizácii prevádzok produkujúcich obťažujúci zápach, pri povoľovaní investičných zámerov dôsledne uplatňovať environmentálne hodnotenie a platnú legislatívu.“ a „Neuvažovať na území mesta so zariadením na spaľovanie a spoluspaľovanie odpadov“. Nahradené boli inými formuláciami.

A to na základe pripomienky spoločnosti Mondi SCP. Papierne vtedy využili zákonnú možnosť vyjadriť sa k návrhu Zmien a doplnkov. Výklad danej formulácie bol podľa nich nejednoznačný a žiadali úpravu textu. Autori dokumentu vyhodnotili pôvodné znenie ako neuplatniteľné. Nasledovala však petícia iniciatívy Za zdravý Ružomberok a tlak občanov, podľa ktorých pôvodné znenie viac chránilo životné prostredie. Poslanci im chceli vyhovieť a žiadali vypustené formulácie do Všeobecného záväzného nariadenia (VZN) o územnom pláne vrátiť naspäť. To sa pri doplnkoch č. 6 počas septembrového zastupiteľstva aj podarilo. Hoci to nebol úplne hladký priebeh.

Poslanci mali na zastupiteľstve inú verziu materiálu, než bola prerokovaná v komisiách. Foto: Viktor Mydlo

Dve verzie materiálu, pripomienky schválili bez vedomia poslancov

Poslanci nemali pred sebou totožný materiál, ktorý bol pôvodne prerokovaný na komisiách a Mestskej rade. Kým pôvodná verzia obsahovala návrat spomínanej formulácie do VZN, v novej už nefiguroval. V zákonnej lehote totiž materiál pripomienkovala spoločnosť Mondi SCP. Opäť argumentovala sporným znením formulácie, ktoré spôsobuje interpretačné problémy a vety žiadala vypustiť, resp. upraviť.

Mesto sa s námietkami podľa zákona musí vysporiadať. Vyhodnotiť ich, následne akceptovať alebo odmietnuť. V novom rokovacom materiáli stálo, že

mesto tejto pripomienke vyhovelo. Podľa viacerých poslancov však bez ich vedomia.

Samotnému rokovaniu tak predchádzal otvorený list poslanca Juraja Burgana aj list aktivistov. Viceprimátor Michal Lazár počas zasadnutia vzniesol procedurálny návrh, aby poslanci hlasovali za pôvodný materiál. Ak by jeho návrh nemal dostatočnú podporu, opustil by plénum. Mestské zastupiteľstvo napokon procedurálny návrh odsúhlasilo.

Na rokovaní zastupoval papierne zamestnanec a niekdajší poslanec aj viceprimátor Miroslav Zuberec. „Výklad tohto regulatívu robil v minulosti problém a je potrebné hľadať inú formuláciu," povedal s tým, že inak si ho môže vykladať samospráva, správne orgány, investor či súdy. Aj poslanec Milan Šlávka (Klub primátora) poukázal na príliš všeobecné znenie viet. Takto formulované ustanovenie môže podľa neho v povoľovacích procesoch negatívne ovplyvniť bežných občanov či podnikateľov. Anna Šanobová (KDH) rovnako uznala, že veta je pomerne málo konkrétna. Navrhovala ju však schváliť a v budúcnosti špecifikovať. „Slová neuvažovať a zápach sú právne uznávané pojmy hlavne pri územnom plánovaní," dodala.

Juraj Burgan (KDH) tiež pripustil, že veta nie je úplne ideálna. Rok a pol formulovali nové znenie, prišli s tromi alternatívami, ale nezhodli sa. Vrátiť pôvodnú vetu sa rozhodli aj na základe rozsudku Najvyššieho súdu v prípade Projektu 2000. Ten síce neposudzoval vykonateľnosť vety, ale podľa Burgana ju pri svojom rozhodovaní akceptoval. „Doplnok územného plánu je právoplatný, prešiel celým schvaľovacím procesom, v rámci ktorého sa vyjadruje niekoľko orgánov. Žiaden z nich nevzniesol pripomienku o jeho nezákonnosti," pripomenul Burgan.

Nikola Marhefková

Bojujú za súd

Zamestnanci Okresného súdu v Ružomberku protestovali v polovici októbra proti navrhovanej reforme súdnictva. Pripojili sa tak k hromadnému pripomienkovaniu pripravovanej novely. Po zmene súdnej mapy by sa ružomberský súd spolu s mikulášskym zlúčil do nového Liptovského obvodu. Súd by mal sídliť práve v susednom okrese. V Ružomberku by malo ostať detašované pracovisko pre trestných sudcov.

K protestu sudcov ružomberského okresného súdu sa pridali aj starostovia okolitých obcí. Foto: Anna Zábojníková

Stručne

PAMÄTNÍK. V Černovej odhalili pamätník rodáka Vendelína Javorku. Jezuitu, vzdelanca, spisovateľa, politického väzňa a jedného z najväčších slovenských misionárov, ktorý precestoval Áziu a Rusko. Bol tiež prvým rektorom Pápežského kolégia Russicum v Ríme. Žilinská diecéza sa so Spoločnosťou Jezuitov usiluje o jeho blahorečenie.

OCENENIE ŠTUDENTOV. Medzinárodnú cenu vojvodu z Edinburgu (DofE) si spomedzi 22 ocenených škôl a inštitúcií v Žilinskom kraji prevzali aj zástupcovia ružomberských škôl. Išlo o študentov z cirkevného Gymnázia sv. Andreja a Strednej zdravotníckej školy M.T. Schererovej.

OPRAVA PLAVÁRNE. Mestská plaváreň v Ružomberku potrebuje opravu. Vyše 50-ročné potrubie a ventily sú poškodené pôsobením chemikálií, v prípade roztrhnutia prehrdzavených rúr hrozí vytopenie strojovne. Na opravu v predpokladanej hodnote 7-tisíc eur radnica aktuálne obstaráva zhotoviteľa.

CYKLODOPRAVA. Pre cyklochodník od priemyselného obvodu pri zápalkárni po autobusovú a železničnú stanicu sa začalo stavebné konanie. Súčasťou stavby je aj osvetlenie, odpočívadlá, parkový mobiliár či úprava parkovej zelene.

OSVETA. Medzinárodný deň pre zdravé prsia symbolicky podporil aj Ružomberok. V podvečer 16. októbra sa radnica pridala k inštitúciám a budovám, ktoré sa rozviestili naružovo.

Mesto čaká kompletná rekonštrukcia Podhory

Tento rok však opravia len časť. Poslanci na septembrovom zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Ružomberku odsúhlasili zaradenie projektovej dokumentácie na revitalizáciu ulice Podhora do investičnej výstavby na rok 2021.

Na narátanie výtlkov po ružomberských cestách nestačia prsty na dvoch rukách. Ak by sme sa však mali zhodnúť na jednom adeptovi ocenenia „dlhotrvajúci problém", zaručene by sa laureátom stala ulica Podhora.

Po dlažbe v centre mesta prúdia denne stovky chodcov, desiatky cyklistov, no pešiu zónu využívajú aj nákladné autá, ktoré dodávajú tovar do priľahlých prevádzok. Dlažba je však zničená a tým sa stáva (nielen) pre obyvateľov Ružomberka nebezpečnou.

Záujem o rekonštrukciu spustil úraz

Téma rekonštrukcie ulice Podhora je na stole už dve volebné obdobia. Do dnešného dňa ale radnica nepredstavila projekt, štúdiu, ani komplexnú vizualizáciu opravy pešej zóny. Najfrekventovanejšia ulica v Ružomberku je pritom súčasťou predvolebných sľubov primátora o vybudovaní nového námestia.

A hoci sa rekonštrukcia Podhory skloňuje už roky, doteraz sa nedostala ani do investičného plánu. Stalo sa tak až na júnovom mestskom zastupiteľstve. Na septembrovom rokovaní už vedenie mesta zaradilo projektovú dokumentáciu na jej revitalizáciu v hodnote 10-tisíc do investičnej výstavby na rok 2021. Poslanci s návrhom súhlasili,

Poškodená dlažba na ulici Podhora.
Foto: Jaroslav Moravčík

niektorí však kritizovali postup, ktorým mesto pristupuje k riešeniu problémov. O náhlu opravu poškodenej dlažby na ulici Podhora sa mesto začalo zaujímať po tom, ako si jedna dolnoliptáčka kvôli nerovnému povrchu zranila nohu. A keďže s opravou Podhory nerátali v investičnom pláne a teda ani v schválenom rozpočte, museli nájsť peniaze inde. V tomto prípade padla za obeť investičná akcia v Černovej.

Peniaze škrtli Černovej, časť dostali aj od Mondi SCP

Počas júnového mestského zastupiteľstva radnica alokovala 65-tisíc eur, ktoré boli pôvodne určené na rekonštrukciu oddychového areálu v Černovej. Na rekonštrukciu Podhory navyše darovala 50-tisíc eur aj spoločnosť Mondi SCP. Peniaze sa síce presúvali, projekt a odpoveď na otázku, ako ide mesto rekonštruovať ulicu Podhora, však Ružomberčania nepoznali.

„Nebolo by správne, aby sa dobrý hospodár najskôr zamyslel, akým spôsobom treba dielo zrealizovať, pripraviť analýzy, projekt, rozpočet a potom riešiť presun peňazí z iných častí, ktoré sú schválené do realizácie? Veď my dodnes nevieme, koľko peňazí nám treba," zareagoval na zmenu rozpočtu mesta Patrik Habo, poslanec za Černovú.

Ako prvý sa pre naše noviny z vedenia mesta vyjadril na tému spomínanej rekonštrukcie Podhory ešte na konci augusta viceprimátor Michal Lazár. Priznal, že viceprimátor Bednárik, ktorý má na starosti rekonštrukciu, sa stretáva s architektmi, dohodli sa na tom, ako to bude vyzerať.

Kým pôvodne mesto plánovalo opraviť časť Podhory, ukázalo sa, že potrebná bude komplexná re-

konštrukcia pešej zóny. „Môžem, prezradiť len toľko, že by sme chceli urobiť koridor, ktorý by zachoval pôvodnú dlažbu od stien v jednotlivých objektoch a koridor v šírke troch metrov sa urobí nový," hovoril Michal Lazár o pláne, ktorý už dnes nie je aktuálny.

„V prvom rade sme si mysleli, že Podhoru opravíme lokálne. Každý nám hovoril, že to tak nemôžeme. Tak sme chceli urobiť nový pás. Urobili sme jadrové vrty, dali si urobiť aj geodetické zameranie. Povedali nám, že treba urobiť podložie. Tak sme spozorneli, pretože robiť takúto veľkú investičnú akciu na zimu nie je sranda," vysvetľoval v septembri pred poslancami viceprimátor Ján Bednárik. Zároveň povedal, že práve pre tieto dôvody dali vypracovať projektovú dokumentáciu na prvú etapu. Avizoval, že dovtedy chce radnica opraviť celý pás inou dlažbou.

Podľa slov viceprimátora Bednárika voda vymyla piesok, ktorý bol pod dlažbou. Tú v centre robili dve firmy. Ulica Mostová je v dobrom stave, ulica Podhora nie.

Poškodená dlažba je nebezpečná najmä pre chodcov.
Foto: Jaroslav Moravčík

Polmiliónová investícia

Do diskusie sa zapojil aj Juraj Burgan, poslanec za Roveň. Uviedol, že pri pešej zóne treba intenzívne riešiť dopravu, pretože veľký problém nie je len to, že voda vymýva štrk, ale aj to, že tam dávame dopravu, ktorá tam absolútne nenáleží.

„Otázka rekonštrukcie Podhory v meste rezonuje a občania sú zvedaví, ako si s tým poradíme. Nechceme robiť medzinárodnú súťaž, ktorá bude trvať tri roky a budú sa k nej vyjadrovať mnohí špecialisti a architekti. Proces je akútny a treba ho urobiť čo najrýchlejšie, dôkladne a systematicky," vyjadril sa k revitalizácii územia aj primátor mesta Igor Čombor.

Naznačil aj potrebné finančné prostriedky, ktoré bude stáť mesto rekonštrukcia Podhory. „Odhad je okolo 400-tisíc eur, ale môže sa vyšplhať aj na investičnú akciu, ktorá bude stáť 500-tisíc a viac. "

Anna Zábojníková

Inzerujte v RK Magazíne

píšte na: inzercia@rkmagazin.sk

PONUKA PRÁCE

Zabehnutá stavebná firma hľada
junior stavbyvedúceho (mzda od 800 EUR/mesiac)
senior stavbyvedúceho (mzda od 1500 EUR/mesiac)
pre stavby Ružomberok a okolie. Nástup ihneď!

Životopisy posielaje na: **pracastavbyveduci@gmail.com**

Požiar strechy spôsobil státisícové škody

Na vine je pravdepodobne elektrický skrat. Oddelenia aj pacientov dočasne presťahovali do iných kliník.

Rýchlo sa šíriace plamene a hustý dym, húkajúce sirény, evakuačný autobus a prevoz pacientov. To boli celoslovensky medializované obrazy z požiaru budovy chirurgie Ústrednej vojenskej nemocnice (ÚVN) v Ružomberku z nedele 18. októbra. Ten mal dohru, v podobe odložených operácií či presunutých kliník do náhradných miestností.

Horelo dvakrát

Prvý raz zasahovali hasiči v budove vojenskej nemocnice už po siedmej ráno. Privolali ich pre zadymenie šatní. Požiar sa im podarilo v podkroví chirurgického pavilónu lokalizovať a následne aj uhasiť. „Avšak po približne dvoch hodinách došlo znovu k vznieteniu," približuje Martina Kovaľ Kakaščíková, hovorkyňa ministerstva obrany, pod ktoré ÚVN patrí.

Plamene okrem podkrovia zachvátili už aj strechu budovy. Ružomberskí hasiči znovu smerovali na miesto, tento raz s posilami. Profesionálnymi jednotkami zo susedných okresných miest a dobrovoľnými hasičmi z okolitých obcí. Požiar sa im podarilo dostať pod kontrolu po troch hodinách, následne ešte vyhľadávali skryté ohniská a rozoberali strešnú konštrukciu.

Medzitým nemocnica evakuovala približne 50 pacientov. Za asistencie polície ich presunuli na iné oddelenia a do okolitých nemocníc. Do bezpečia odvážali aj ľudí pripútaných na lôžko či po operáciách. Pri požiari sa nik z pacientov ani personálu nemocnice nezranil.

Včasný zásah vyzdvihol aj minister zdravotníctva Vladimír Lengvarský. Vojenskú nemocnicu po požiari osobne navštívil. „Ďakujem všetkým za okamžitú reakciu a zásah, vďaka čomu sa predišlo zraneniam či komplikáciám," reagoval Lengvarský, ktorý istý čas ÚVN viedol ako riaditeľ.

Požiar krotili hasiči vyše tri hodiny.
Foto: Viktor Mydlo

„Podľa doterajších zistení bol príčinou požiaru skrat na elektrickom vedení. Bližšie informácie ešte prinesie záver revíznej správy," hovorí riaditeľ ÚVN Róbert Rusnák. Celkové materiálne škody zatiaľ nie sú známe, no len škody na streche predbežne vyčíslili na 350-tisíc eur.

Zmenený chod pracovísk

Požiar čiastočne ochromil chod nemocnice. Na nasledovných 48 hodín pozastavila ÚVN časť plánovaných operácií. Pacientom, ktorí mali podstúpiť zákrok na klinikách chirurgie, neurochirurgie, cievnej chirurgie, ortopédie a úrazovej chirurgie, pridelia náhradný termín. V zasiahnutom chirurgickom pavilóne tiež na dva dni zatvorili ambulancie. Odstavená v nich bola voda i kúrenie. Akútnu a urgentnú zdravotnú starostlivosť poskytovali aj naďalej.

„Požiar poškodil ubytovacie kapacity a kancelárske priestory pre zdravotnícky personál. Ten sme presťahovali do iných miestností. Centrálne operačné sály v chirurgickom pavilóne neboli požiarom postihnuté," špecifikoval škody riaditeľ ÚVN na krátkom brífingu.

Po požiari museli niektorým pracoviskám a hospitalizovaným pacientom nájsť nové priestory. „V tejto chvíli je odstavená lôžková časť chirurgickej kliniky, časť ARO a neurochirurgická klinika. Tieto pracoviská pôjdu v náhradných priestoroch. Chirurgická klinika má ešte jeden trakt, ktorý by sme chceli uviesť do života," priblížil Rusnák stav oddelení deň po požiari. Árových pacientov premiestnili do chirurgickej prístavby, ktorú plamene nezasiahli a je plnohodnotne funkčná. Neurochirurgická klinika presunula svoje prístroje a personál do priestorov očnej kliniky.

Operácie chcela nemocnica naplno spustiť už tri dni po požiari. V rovnaký týždeň plánovali začať realizovať odložené operácie.

Nikola Marhefková

Bytovku postavia do budúcej jesene

Nájomná bytovka na Plavisku je bližšie k výstavbe. Prvý októbrový týždeň sa uskutočnilo slávnostné poklepanie jej základného kameňa. Vyše 3,3 miliónový bytový dom zaplatí radnica z troch zdrojov. Úveru Štátneho fondu rozvoja a bývania vo výške 1,7 milióna eur, ktorý získala na druhý pokus. Ďalších 833-tisíc pokryje dotácia z ministerstva dopravy a výstavby. Zvyšok zafinancuje z vlastných zdrojov. Termín dokončenia stavby je stanovený na jeseň budúceho roka. V meste tak pribudne 39 bytov. Naposledy sa hromadne prideľovali v roku 2016.

Poklepali základný kameň bytovky na Plavisku. Foto: Samuel Kozolka

Tri roky za extrémizmus

Samosudca Špecializovaného trestného súdu (ŠTS) na pracovisku v Banskej Bystrici v piatok 15. októbra schválil dohodu o vine a treste medzi prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry a Michalom Buchtom, bývalým okresným predsedom strany Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko (ĽSNS) v Ružomberku.

Ako agentúru SITA informovala hovorkyňa ŠTS K. Kudjáková, súd uznal obvineného za vinného zo zločinu rozširovania extrémistických materiálov a iné. Uložil mu úhrnný trest odňatia slobody v trvaní troch rokov s podmienečným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní troch rokov s uložením probačného dohľadu nad jeho správaním v skúšobnej dobe.

„Ďalej mu súd uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v skúšobnej dobe psychologickému poradenstvu, ako aj trest prepadnutia veci. Súd obvinenému uložil aj peňažný trest vo výške 600 eur. Pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, ustanovuje náhradný trest odňatia slobody v trvaní päť mesiacov," doplnila hovorkyňa s tým, že rozsudok je právoplatný.

Vtedajšieho predsedu Okresnej organizácie strany ĽSNS v Ružomberku Michala Buchtu zadržali 10. mája 2018 pri operácii Národnej kriminálnej agentúry (NAKA) namierenej proti extrémistom.

Stručne

NEMOCNICA. V Ústrednej vojenskej nemocnici platí zákaz návštev hospitalizovaných pacientov až do odvolania. Dôvodom je zhoršujúca sa epidemiologická situácia v súvislosti s Covid-19. Výnimky sú povolené len pre sprievodcov pri pôrode, kňazov, ktorí podávajú sviatosti ťažko chorým a umierajúcim, a u osôb, ktoré sú ťažko choré alebo umierajúce.

TESTOVANIE. V meste fungujú dve mobilné odberové miesta na antigénové testovanie. Odbery vykonávajú od pondelka do nedele vo vakcinačnom centre ÚVN na Považskej ulici. Cena testovania je 5 eur, objednanie vopred nie je potrebné. Ďalšie miesto je na Bystrickej ceste 16, kde testujú od pondelka do piatka a v nedele. Za 10 eur, tiež bez objednania.

DOPRAVA. V Ružomberku namontujú nové prístrešky pre mestskú hromadnú dopravu (MHD). Väčšina terajších nepatrí mestu, vlastní ich spoločnosť, s ktorou mestu vypršala zmluva. Zaradenie projektu aj samotného osadenia prístreškov do tohtoročného investičného plánu prešlo aj mestským zastupiteľstvom.

GRANT. Mesto Ružomberok získalo takmer 490-tisíc eur na projekt podpory opatrovateľskej služby. Zo získaného nenávratného finančného prostriedku poputujú zdroje 30 opatrovateľom a opatrovateľkám v meste. Doba realizácie je od teraz do konca apríla 2023.

Redakcia

Do strediska Malinô Brdo chce opäť vstúpiť aj mesto

Mesto Ružomberok sa púšťa s podnikateľom Milanom Fiľom znovu do spoločného biznisu – teraz v cestovnom ruchu.

Mesto Ružomberok sa chystá opäť majetkovo vstúpiť do strediska Malinô Brdo. Tento raz s Milanom Fiľom, veľkopodnikateľom v papierenskom priemysle, ktorého firmy postupne preberajú kontrolu nad strediskom.

Stredisko v tieni vojny dvoch mafiánskych skupín

Malinô Brdo má za sebou mimoriadne spletitú históriu. Ružomberská radnica sa pritom už raz pri podnikaní s lyžiarskym strediskom popálila, keď doplatila na vojnu dvoch mafií - ruskojazyčnej zoskupenej okolo takzvaného vora v zakone (pozn. red. – podľa portálu aktuality.sk označenie pre šéfa ruskej mafie) Anatolija Zubovského a jeho synov i daňového podvodníka Sergeja Salmanova, ale aj slovenskej mafiánskej skupiny takáčovcov na čele s Ľubomírom Kudličkom, rodákom z Ružomberka.

Jeho meno sa objavilo medzi skupinou organizovaného zločinu známej ako takáčovci na takzvaných mafiánskych zoznamoch. V roku 2019 ho pri akcii Lyžiar zadržala polícia. Vyšetrovateľ NAKA ho obvinil z objednávky úkladnej vraždy a Najvyšší súd SR ho následne vzal do väzby. Kudlička dostal vlani v decembri trest 25 rokov väzenia za vraždu podnikateľa Romana Krajčiho z Prievidze, ktorá súvisela práve so spormi okolo ružomberského Skiparku.

Obe skupiny medzi sebou bojovali o nadvládu nad väčšinovým akcionárskym balíkom v spoločnosti Ski Park Ružomberok, v ktorej tamojšia radnica vlastnila 44 percent akcií. Firma napokon pre spory mafiánov skončila v konkurze. Súd ju z Obchodného registra definitívne vymazal koncom septembra tohto roka. Mesto tak stratilo balík peňazí.

Stredisko Malinô Brdo očakáva nového majiteľa.
Foto: Jaroslav Moravčík

„Správca konkurznej podstaty speňažil majetok. Bohužiaľ, mesto nebolo zabezpečeným veriteľom, výťažok z predaja preto rozdelil len medzi zabezpečených veriteľov. Utrpeli sme tak stratu 1,4 až 1,5 milióna eur," povedal Eduard Chmelár, ekonomický poradca primátora Ružomberka na rokovaní mestského zastupiteľstva ešte v máji 2019.

Podobne mesto dopadlo aj v akciovej spoločnosti Mestský futbalový klub (MŠK) Ružomberok. Samospráva prišla nielen o veľkú časť svojho podielu, ale aj o štadión a lukratívne pozemky v jeho blízkosti, kde dnes stojí známy obchodný reťazec s parkoviskom. Väčšinovým akcionárom v spoločnom podniku bola firma M. Fiľa, ktorá financovala prevádzku a investície. Na sanovanie klubu, ktorý sa dostal do záporného vlastného imania, však mesto nemalo peniaze.

Aký podiel chce mať v stredisku mesto

Momentálne je majiteľom strediska spoločnosť Trank RK, podľa MY Liptov stojí za ňou Ján Šimaljak. Jej majetok by v dohľadnej dobe mala nadobudnúť nová spoločnosť Skipark RK, s. r. o. Tá vznikla ešte v roku 2019 a vlastnia ju firmy Milana Fiľa.

Majetkovo do nej chce vstúpiť aj mesto Ružomberok. V búrlivej diskusii v mestskom zastupi-

teľstve v stredu 29. septembra o tom rokovali poslanci. Zobrali na vedomie správu o vstupe mesta do spoločnosti Skipark RK a požiadali primátora o zabezpečenie potrebných krokov.

Podľa predloženého materiálu by malo mať mesto Ružomberok 30 až 34-percentný podiel. Získa ho odkúpením obchodného podielu od existujúceho spoločníka FK Invest Košice, a. s., alebo od spoločnosti SCP – PSS, s. r. o. Výška základného imania spoločného podniku bude 1 milión eur. Mesto získa podiel finančným vkladom približne 300 až 340-tisíc eur.

„Mesto Ružomberok sa stane spoločníkom spoločnosti Skipark RK v čase, keď spoločnosť už bude vlastníkom kompletného majetku potrebného na prevádzku strediska. Predpoklad je, že to bude do začiatku zimnej sezóny," uvádza sa v dôvodovej správe. Skipark RK v súčasnosti pracuje na získaní licencie a povolení potrebných na prevádzku lanových dráh, čo sú konania na dopravnom úrade.

Spoločnosť SCP-PPS, ktorá tiež patrí do portfólia firiem Milana Fiľa, už vlastní údolnú stanicu kabínkovej lanovky aj Hotel Malina v hornej časti strediska. Podnikateľa zaradil magazín Forbes medzi desať najbohatších Slovákov, Fiľo je na ôsmom mieste s majetkom v hodnote 590 miliónov eur.

Lyžiari sa tešia na novú sezónu.
Foto: Jaroslav Moravčík

Poslanci majú obavy zo spoločného podniku

Zámer spoločnej firmy mesta a podnikateľa Milana Fiľa sa ale nepáčil všetkým poslancom. Mesto Ružomberok nemá z minulosti dobré skúsenosti v spoločnostiach, kde je menšinový vlastník. Podiel malo v lyžiarskom stredisku aj v minulosti, ale oň prišlo.

Mestský poslanec Ľubomír Kubáň zdôraznil, že nemá problém podporiť rozvoj cestovného ruchu, ale nesúhlasí s finančným vkladom mesta. „Je to tak závažná téma, že by sme sa mali k nej ešte stretnúť a vysvetliť si viaceré veci." Ani podľa jeho kolegyne Anny Šanobovej spoločný podnik nie je tá správna forma. Spolu s ďalšími poslancami poukázali, ako mesto dopadlo napríklad v MŠK či v spoločnosti Technické služby.

Poslanec Ján Kuráň upozornil na to, že mesto Ružomberok nemá peniaze na iné, potrebnejšie aktivity. „Ako poslancovi mi ľudia nadávajú, že sa v meste nič nerobí. Ulica Poľná vyzerá ako po nálete, k pešej zóne sa nebudeme vyjadrovať. Potom príde mesto s návrhom, že dáme investorovi 300-tisíc eur. Kde ich chce mesto zobrať? Malinô by malo prejsť oživením, s tým na sto percent súhlasím, ale podľa mňa čisto zo súkromných zdrojov. Ak chceme, máme na Maline veľa pozemkov, môžeme ich predať, riešiť a hasiť dôležitejšie problémy, ktoré v meste máme," povedal s tým, že s finančnou účasťou mesta v stredisku nesúhlasí, no Fiľovi drží palce. „Verím, že aj bez peňazí mesta sa dá stredisko do poriadku."

Aj poslanca Martina Hromadu teší, že Malinô Brdo bude mať silného majiteľa. Čakal však, že to bude prerokované aj v komisii pre cestovný ruch a kultúru, ktorej predsedá. „Môžeme očakávať rozvoj strediska, čo ovplyvní ubytovateľov a ďalšie služby v meste. Snažil som sa pochopiť, prečo vstupujeme do spoločného podniku. Mňa ani tak nezaujíma, kde ideme peniaze zobrať, ale chcem sa spýtať, v čom je to výhodné a hospodárne pre mesto. Myslím si, že pán Fiľo sa vie s nami dohodnúť inak, môžeme mu prenajať pozemky. Neviem, prečo sa ideme ťahať do spoločného podniku."

Podľa viceprimátora pozemky mesto do firmy nedá

Viceprimátor Ján Bednárik požiadal poslancov, aby dali primátorovi mandát rokovať o vstupe mesta do spoločného podniku a príprave dokumentov. „Následne to prerokujeme v komisiách a zastupiteľstve," vysvetlil. „Taký veľkopodnikateľ dokáže investovať sám a ďalší rozvoj zvládne aj bez finančného príspevku mesta," oponoval mu poslanec Miroslav Kerdík.

Milan Šlávka je naopak presvedčený, že mesto má záujem veľkopodnikateľa pomôcť aj finančne. „Nikto iný by o stredisko nemal záujem vzhľadom na jeho minulosť a technický stav. V tomto prípade ide o záchranu strediska. Treba si uvedomiť, že Milan Fiľo nejde do vecí, ktoré by boli úplne stratové," povedal Šlávka s tým, že mesto by mohlo v neskoršom období čerpať dividendy a podieľať sa tak na zisku.

„Mesto môže pomôcť rozvoju strediska aj inak, napríklad dať pozemky do nájmu za symbolické jedno euro," navrhol poslanec Vojtech Macko. „Pozemky a neh-

nuteľnosti mesto do spoločnosti dať nechce, ide len o peňažný vklad. Vidím to ako otvorenú vec, o pomere podielu a výške investície sa bude ešte len diskutovať a následne rokovať v zastupiteľstve," reagoval viceprimátor Michal Lazár.

Fiľo chce s mestom čerpať eurofondy

„Kombinácia spojenia mesta so súkromnou firmou v novej spoločnosti nie je dobrá. Uvedomme si, že tam treba pravidelne investovať. Ak si chce mesto udržať svoj akcionársky podiel, nebude mať inú možnosť ako dorovnávať investíciu, ktorú zabezpečí väčšinový investor. Teším sa, že do strediska vstupuje silný hráč. Verím, že je to správne. Hľadajme cestu, ako pánovi Fiľovi pomôcť či už formou predaja, prenájmu pozemkov či nejakej úľavy," uviedol poslanec Patrik Habo. Upozornil, že v podobnom vzťahu bolo aj mesto Martin v prípade strediska na Martinských holiach „Mesto Martin sa v takejto kombinácii dostalo do nútenej správy. Ideme do situácie, ktorá je neprehľadná. Stredisko je životaschopné aj bez finančnej pomoci mesta."

O stredisku rokuje s Milanom Fiľom za mesto primátor Igor Čombor. Ten vysvetlil, že Fiľo ho oslovil, pretože z Malina Brda chce urobiť moderné lyžiarske stredisko. „Treba tam veľké investície. Niet takého investora na svete, aby do takejto záležitosti investoval len vlastné zdroje. Aj pán Fiľo si to uvedomuje. Mesto oslovil preto, lebo má možnosť získať finančné zdroje z eurofondov na rozvoj strediska. Samosprávy môžu čerpať financie z Fondu obnovy."

Habo reagoval, že ak nesúhlasí s finančnou účasťou mesta v spoločnej firme, neznamená to, že nechce pomôcť rozvoju strediska. „Áno, plán Fondu obnovy je momentálne nastavený tak, že z neho môžu čerpať samosprávy, župy alebo štát. No aj bez podielu v spoločnosti môže mesto čerpať tieto financie. Môžeme pomôcť s infraštruktúrou či zasnežovaním. Vieme investovať do cesty do strediska. Na to nepotrebujeme byť akcionármi," zdôraznil podnikateľ v cestovnom ruchu, ktorý má skúsenosti s čerpaním eurofondov v minulom období.

Lyžiarom ponúka Malinô Brdo nádherné výhľady.
Foto: Jaroslav Moravčík

Stredisko víta vstup mesta

O stanovisko sme požiadali aj samotné stredisko Malinô Brdo ski & bike family park. „Stredisko výrazným spôsobom ovplyvňuje sumu vybratej dane z ubytovania v meste Ružomberok, jej medziročný nárast vo výške päť percent tvorí v priemere stotisíc eur ročne, pričom sa neustále navyšuje príjem do mestskej pokladnice za posledných desať rokov. Prítomnosť podnikateľského subjektu v cestovnom ruchu zabezpečuje zamestnanosť pre päťdesiat ľudí priamo a približne dvesto ľudí nepriamo v ubytovacích i stravovacích zariadeniach a službách. Rovnako generuje tržby iných podnikateľských subjektov v meste Ružomberok na úrovni približne tri milióny eur ročne s každoročným nárastom. Práve preto vítame možný vstup mesta do spoločnosti, ktorá bude novým majiteľom strediska, ako aj výraznejšiu pomoc mesta pri budovaní potrebnej infraštruktúry" uviedol Tomáš Gazdarica, marketingový manažér strediska.

Ako hlasovali poslanci:

ZA finančný vklad do spoločnosti Skipark RK bolo napokon 12 poslancov (Ján Bednárik, Marián Gašaj, Stanislav Javorka, Slavomír Klačko, Mária Kramárová, Michal Lazár, Vendelín Ružička, Adriana Stolárová, Pavel Šípoš, Milan Šlávka, Tomáš Šošovec, Jana Štreitová). PROTI hlasovali traja poslanci (Patrik Habo, Karol Javorka, Ján Kuráň). NEHLASOVALA jedna poslankyňa (Jana Halušková) a ďalší šiesti sa ZDRŽALI hlasovania (Juraj Burgan, Martin Hromada, Miroslav Kerdík, Ľubomír Kubáň, Vojtech Macko, Anna Šanobová, Peter Štupák). NEPRÍTOMNÍ boli dvaja poslanci (Michal Kubačka a Roman Zach).

Miroslav Parobek

Pozn. red.: K téme si prečítajte aj rubriku KOMENTÁR na strane 29.

Igor Littva: Ak by som sa spoliehal, že do súboru prídu tanečníci sami, už by neexistoval

Pri príležitosti 75. výročia založenia Folklórneho súboru Liptov sme sa rozprávali s jeho vedúcim Igorom Littvom.

Anna Zábojníková Jaroslav Moravčík

Hovorí, že po novembri 1989 bolo všetko zo západu považované za krásne, pričom naša kultúra bola medzi domácimi vnímaná ako podradná, za ktorú sa ľudia dokonca hanbili. Proti tomuto stereotypu napokon začal burcovať nielen na čele súboru, ale aj ako zakladateľ Základnej umeleckej školy ľudového tanca a hudby či detského folklórneho súboru (FS) Liptáčik.

Pochádzate z Liptovských Sliačov, z rodiny, ktorá žila a stále žije folklórom. Nevnímali ste to v detstve ako povinnosť, bolo to niečo prirodzené?

Asi som folklór ako dieťa nebral ako niečo zvláštne. Keď sa u nás doma zišla rodina či partia priateľov, často sa spievalo, ba dokonca aj tancovalo. Boli chvíle, najmä v mladíckom veku, že som to možno považoval za zvláštne, ale nebúril som sa. Stále som bol folklórom obklopený. Mama spievala, otec tancoval, spieval aj hral. Rovnako aj moje tety, strýkovia. Dokonca účinkovali aj v iných súboroch, hrali vo folklórnych filmoch. Aj ja som sa dostal ako detský herec do filmu Živá voda.

Keď porovnáme súčasnosť s časom dávnejším. Spomeniete si ešte na zvyklosti, ktoré už zanikli?

Zvyky zanikli napríklad v súvislosti s priadkami, pretože zanikli aj večerné posiedky. Podobne je to ale aj so zvykmi na poliach. Už sa nekosí, nehrabe seno, vtedy sa spievali trávnice. Boli napríklad Jánske spevy, ľudia naozaj verili, že pieseň bude mať magický účinok, že to, čo sa zaspieva sa splní. V dedinách ešte niektoré zvyky žijú, niektoré zanikli a niektoré sú uspaté. Zmenili sa podmienky života. Už nemáme napríklad regrútov, a dokonca aj na Fašiangy už nie je samorejmé, aby ľudia pustili všetkých bursovníkov do domu. Kedysi sa do zvykov zapájala celá dedina, ak by sa niekto zamkol, bola by to hanba. Dnes je to úplne bežné.

Čo to vypovedá o spoločnosti?

Komunita vtedy držala pohromade. Ľudia sa spolu bavili, spolu trpeli a potom sa snažili prežiť spolu nielen ako rodina, ale takisto ako dedina. Treba si ale uvedomiť, že pred dedinou sa potom nedali skryť žiadne tajnosti, boli ste pred všetkými na pranieri. V 50. rokoch sa už ľudia začali prezliekať z kroja do civilu. Moja teta nosila kroj celý život. Spomínam si, že hovorila, že s krojom padli mravy. Na tom kroji bolo vidieť všetko. Či je žena slobodná, vydatá. Dnes si ľudia chránia svoje súkromie nielen pred dedinou, ale už aj pred susedom. Postavia si vysoký plot, nikto do ich života nenazerá.

Folklórom ste sa napokon obklopili aj po odbornej stránke. Študovali ste na Katedre etnológie a folkloristiky na Univerzite Konštantína filozofa v Nitre.

Pôvodne som policajt. Hoci som mal prax z pôsobenia v iných súboroch alebo aj rôzne kurzy, odbornú školu som nevyštudoval. Keďže som sa chcel naplno venovať Folklórnemu súboru Liptov, potreboval som aj vzdelanie.

Vedúcim súboru ste sa stali v roku 1999, keď ste prebrali „žezlo" po svojom otcovi. Spomínate si ešte na prvý kontakt s FS Liptov?

V súbore som účinkoval už ako dieťa, keď ma tam priviedol otec. Pamätám si rok 1975, keď bolo 30. výročie SNP. Štát sa pripravoval na veľké oslavy, vyhlasovali sa aj súťaže. Jednou z nich bola súťaž pre folkloristov, aby spracovali choreografie. Zapojil sa, samozrejme, aj FS Liptov. Kliment Ondrejka vytvoril námet, otec urobil choreografiu, nazývala sa Spomienka. Zobrazovala príbeh o partizánovi, ktorého zostrelia na salaši a valasi sa ho snažia zachrániť. Súčasťou toho bol tanec bačovský aj ruské tančeky. Do tejto choreografie ma dotiahol otec, mal som deväť rokov.

Práve v tom čase už niekoľko rokov viedol súbor váš otec, Vojtech Littva. Dalo by sa povedať, že do neho vdýchol život.

Súbor síce existuje od roku 1946, ale nebol v takej forme ako teraz. Vtedy to bolo viac menej veľký hudobno-spevácky orchester, pri ktorom tancovalo niekoľko dievčat a dvaja chlapci. Takto fungovali do roku 1958 a potom čoraz menej. Okolo roku 1960 súbor úplne stagnoval. Môj otec sa vrátil zo základnej vojenskej služby z Brna, zamestnal sa v papierňach a robil aktivity, aby sa folklórna činnosť opäť obnovila. Od roku 1962 začal viesť súbor, no jeho základom už bol tanec a hudba. Spevácku skupinu v tých počiatkoch ešte veľmi neriešil. Snažil sa však robiť tance z celého Slovenska, no zameriaval sa hlavne na Liptovské Sliače. Vytvoril tanečný súbor, ktorý prijal meno Liptov. Dovtedy účinkoval pod viacerými názvami, napríklad národopisná skupina Severoslovenských celulózok a papierní Ružomberok alebo aj súbor Supra.

Ak by ste sa rozhodli inak, hrozilo by, že by súbor nemal kto viesť?

Otec mal odísť do dôchodku v roku 2000 a priznám sa, že neviem či by sa niekto chytil tej roboty. Otec mi hovoril, aby som to vzal. Mal obavy, že keď do súboru príde niekto zvonka, už by sa do súboru nedostal.

Koľko členov dnes tvorí súbor?

Máme viac ako 30 tanečníkov, do 10 speváčok a rovnako tak aj muzikantov.

Ktoré obdobie bolo považované za najväčší rozkvet?

Každá generácia v súbore vníma rozkvet inak. Niektorí hovorili, že najväčší rozmach bol v 70-tych rokoch, keď som tam aj ja prišiel ako dieťa tancovať. Vznikali choreografie, ktoré sa tancujú doteraz. Ja som vnímal za úspešné obdobie aj 80-te roky, keď sme boli schopní aj 16 párov nazbierať a ísť tancovať. Na začiatkoch boli v súbore muzikanti z dedín, teraz je už hudba úplne inde posunutá. Teraz sú muzikanti vzdelaní, sú to konzervatoristi. Úspešné tak boli tiež 90-te roky, myslím až po súčasnosť, počas histórie pre súbor komponovali skladatelia, dokonca aj Svetozár Stračina.

FS Liptov je považovaný za najstarší na Slovensku. Spomenuli ste skladateľa Svetozára Stračinu, no v súbore pôsobili aj iní známi umelci ako Juraj Kubánka, Anna Hulejová či Štefan Nosáľ. Bol práve Liptov tým, ktorý formoval aj iné súbory alebo ich vznik bol skôr prirodzenou potrebou ľudí spájať sa?

Folklórne zoskupenia začali najskôr vznikať po dedinách, nazývali sa národopisné súbory. Prvé vznikali v medzivojnovom období. Vznikol tak aj národopisný súbor v Liptovských Sliačoch, viedla ho Bronislava Kubánková. Začali v ňom pôsobiť tanečníci a speváci, niektorí robili v ružomberských papierňach. Boli to prvé dievčatá, ktoré začali v rámci fabriky robiť tanečné kolá. To bol začiatok súboru v Ružomberku hneď po druhej svetovej vojne, keď prišlo mierové nadšenie. Vtedy sa začal formovať aj súbor FS Liptov. Jeho prví iniciátori boli teda z Liptovských Sliačov, zo skupiny pani Kubánkovej. Keď do súboru potrebovali tanečníkov, oslovili Juraja Kubánku a Klimenta Ondrejku, ktorí v tom čase boli ešte študenti gymnázia. Keď obaja prišli do Bratislavy, Juraj Kubánka začal formovať aj tam tanečnú skupinu Odzemkári. Odzemkári sa spojili so Živenou a vznikla Lúčnica. Kliment Ondrejka tam aj napokon pôsobil, začal sa profilovať poloprofesionálny súbor Lúčnica. Treba povedať, že na jednom vystúpení FS Liptov sa objavil aj Štefan Nosáľ, ale nebol stabilným členom.

Vedúci folklórneho súboru Liptov Igor Littva.
Foto: FS Liptov/Facebook

Môžeme teda povedať, že FS Liptov bol najstarší?

Čo sa týka mestských, tak áno. Neviem o žiadnom súbore na Slovensku, ktorý vznikol skôr. Ale stále sa objavujú nové poznatky, pokojne môže existovať aj nejaký starší.

Súbor aj veľa pocestoval, ktoré vystúpenie bolo pre vás najväčším zážitkom?

V období komunizmu socializmu, kedy sa nedalo ísť do zahraničia len tak, to bol sviatok a pripravovalo sa to roky, kým súbor mohol vycestovať do zahraničia. Z toho pohľadu beriem za zážitok aj zájazd do Francúzska do Dijonu, v roku 1983 a odtiaľ sa prinieslo aj ocenenie. Súbor bol potom aj v Sýrii. Keď teraz vnímam Damašk po bombardovaní, tak mi je to ľúto, pretože my sme videli nádherné mesto. Ubytovaní sme boli v hoteli, raňajky nám nosili do postele, toto súbor ešte nezažil. Ale boli to aj iné krajiny ako Turecko či Rumunsko. Medzi tie posledné väčšie zájazdy patrí aj Mexiko, ktoré bolo tiež obohatením.

Keď spomíname aj vystúpenia či rôzne podujatia, nemohol by aj v Ružomberku vzniknúť folklórny festival? Na dolnom Liptove je predsa dosť súborov.

Najväčší folklórny festival na Slovensku sa nachádza práve na Liptove, vo Východnej. Festival má pod patronátom Národné osvetové centrum v Bratislave. Liptovské súbory sa tam však dostávajú už nie v hlavnej náplni, ale skôr ako spoluúčinkujúci. V minulosti to bolo tak, že práve liptovské súbory tvorili základ programu. Ak by sme aj chceli niečo také zakladať v Ružomberku, potrebujeme osloviť dostatok súborov, aby sme mohli vyskladať program a všetkým účinkujúcim poskytnúť zázemie,

ubytovanie. Nemám ale ani predstavu, kde by sme ho mohli robiť, chýba nám amfiteáter. Folkloristi zároveň potrebujú šatne na prezliekanie.

Okrem FS Liptov či detského súboru Liptáčik, ktoré majú okolo sto členov, ste založili aj Základnú umeleckú školu ľudového tanca a hudby.

Keď som v roku 1999 prevzal súbor, bolo to obdobie, že sa skôr na všetko zo západu pozeralo ako na niečo krásne. Naša kultúra sa považovala za podradnú, aj mladí sa hanbili priznať, že niečo ako folklór existuje. Burcoval som proti tomu. Bol aj pokles tanečníkov i muzikantov. Uvedomoval som si, že ak niečo nezmením a budem sa spoliehať len na to, že do súboru prídu ľudia cez konkurz, tak by pravdepodobne už neexistoval. A tak som v roku 2003 založil detský súbor Liptáčik. Po čase som videl, že je to nepostačujúce, pretože som chcel, aby nám vyrastali aj muzikanti. Rozhodol som sa teda, že založím vlastnú umeleckú školu, teraz sa nazýva Súkromná základná umelecká škola folklórneho súboru Liptov

Koľko má škola žiakov?

Približne 170 až 180 aj s prípravou. To sú tí, ktorí sa pripravujú, aby mohli byť budúci rok žiakmi.

Je vzdelávací program niečím špecifický?

Samozrejme. Vytvorili sme nový odbor, ktorý sa nazýva tanečno-hudobný odbor v regionálnej ľudovej kultúre. Vypracoval som nové osnovy, predložili sme ich na ministerstve školstva, prešli overovaním a dnes máme tento odbor ako jediná škola na Slovensku. Celková filozofia školy nie je zameraná len na tanec či hudbu. Pre nás je dôležité, aby deti dostali informácie o regióne, aby poznali kroje, vedeli zaspievať, pretože tanečník na scéne, ktorý nespieva, pôsobí neprirodzene.

FS Liptov tento rok oslavuje 75 rokov svojej existencie. Veľké oslavy pravdepodobne zatieni pandémia.

Vyzerá to tak, že budeme robiť oslavy vo februári budúceho roka. Bude to prebiehať počas víkendu. Rozhodli sme sa, že budeme pripravovať podobné vystúpenie, ako keď nás niekam pozvú na celovečerný koncert. Zo zvykov, ktoré sa snažíme na scéne pripomenúť a zobraziť sú prakticky všetky zvyky v rámci kalendárneho roka. Zvyčajne sú pri našich oslavách súčasťou aj rôzne výstavy či stretnutia bývalých tanečníkov, no nevieme čo nás čaká, mohlo by to byť potom problematické zrušiť.

Folklórny súbor Liptov.
Foto: FS Liptov/Facebook

Kolískou súboru Liptov boli najmä Liptovské Sliače

Najväčší súbor dolného Liptova vznikol pred 75 rokmi ako Folklórna skupina Severoslovenských celulózok a papierní v Ružomberku.

Pracovníčky fabriky z Liptovských Sliačoch často vystupovali so svojimi spevmi či tancami na mnohých oslavách, neraz sa k nim pridali aj ich známi - folklorista Kliment Ondrejka či dlhoročný šéfchoreograf SĽUK-u Juraj Kubánka. Neskôr na ich činnosť nadviazal Hudobno-spevácky súbor závodu Supra v Ružomberku. Koncom 50-tych rokov však v súbore nastáva útlm. Oživiť ho novými tradíciami sa podarilo Vojtechovi Littvovi v roku 1962. Okrem vedúceho už súbor dostal aj stále pomenovanie – Folklórny súbor (FS) Liptov.

Vojtech Littva preslávil súbor aj na zahraničných scénach

Časom prichádzali do súboru nové choreografie, prvé úspechy aj zahraničné vystúpenia. V roku 1967 sa súboru naskytla prvá možnosť reprezentácie vo francúzskom Lons le Saunier, kedy hudbu viedol a striedavo primášoval Alexander Móži.

Folklórny súbor zaznamenal úspešné desaťročie aj za spolupráce s manželmi Annou a Miloslavom Hulejovcami. Už v roku 1971 na celoštátnej súťaži v Poprade boli tanečníci Vojtech Littva a Dušan Domiter za tanec „Liptovský čardáš“ vyhlásení za najlepších amatérskych tanečníkov.

Vojtechovi Littvovi bola neskôr v rokoch 2013 a 2014 venovaná celoštátna súťaž Šaffova ostroha v kategórii A – tanečná osobnosť. K mnohým prestížnym medailám mu pribudlo i najvyššie krajské ocenenie – Cena Žilinského samosprávneho kraja za rok 2020.

FS Liptov vo francúzskom Lons le Saunier v roku 1967. Foto: archív súboru.

Počas 75-ročnej histórie súboru sa o jeho vzhľad pričinil celý rad odborníkov, predovšetkým jeden z prvých členov súboru Kliment Ondrejka, hudobníci Alexander Móži, Svetozár Stračina, Juraj Dubovec, ale aj choreografi Juraj Kubánka, Štefan Nosáľ, Štefan Uderman, Zdena Kyselá, Oleg Ivančenko, Leopold Kulich, Jozef Pálka, Ján Novenko, Pavol Gábor, či odborníčka na kroje Viera Nosáľová.

Dominuje najmä región Liptova

„Juraj Kubánka, Kliment Ondrejka, môj otec, najbližšia rodina, ale aj Hanka Hulejová pre mňa znamenajú veľkú inšpiráciu v umeleckom živote. Hanka sa venuje najmä piesni, vážim si jej profesionalizmus. Všetko muselo byť nacvičené do najmenších detailov, aby si bola istá, keď vyjde na javisko,” hovorí súčasný vedúci súboru Igor Littva.

Keď prevzal súbor, postupne sa viac zameral na liptovský región. „Keď som nastúpil, ešte sme mali v repertoári Batizovce, Raslavice, horehronský tanec, postupne som od toho upúšťal. Teraz, keď robíme program, netancujeme žiadne tance z iných regiónov,” dodáva I. Littva.

V súčasnosti by ste folkloristov stretli na mnohých vystúpeniach po celom Slovensku. Často však účinkujú aj na ružomberských kultúrnych podujatiach. Priamo v meste ich spev a tanec môžete každý rok zazrieť napríklad na jar počas vynášania Murieny alebo ako bursovníkov v období Fašiangov.

Anna Zábojníková

FS Liptov sa pre mladých tanečníkov stal rodinou

Najviac sa tešia zo spoločných nácvikov a stretnutí, no radi majú aj hlasný potlesk od divákov.

Ružomberčanka Dorota Lukáčová sa do Folkórneho súboru (FS) Liptov dostala pred 14 rokmi vďaka svojim rodičom, no už predtým v súbore tancovali aj dve staršie sestry. Napokon bola jednou z tých, kto rozprávaním o folklóre a zážitkoch presvedčil aj Branislava Nižnanského. Obaja študujú v maturitnom ročníku na Gymnáziu sv. Andreja.

„Ako dieťa som tancoval v Základnej umeleckej škole Ľudovíta Fullu, teraz som tretí rok súčasťou tanečnej zložky FS súboru Liptov. Rozhodnutie neľutujem, tanec ma udržuje v dobrej kondícii. Bavia ma tance z Liptova, ale na nácvikoch skúšame rôzne prvky, napríklad z Podpoľania, goralské tance. Učí nás pán Igor Littva, niekedy aj starší tanečníci," začína nám rozprávať Branislav cestou na Vlkolínec.

Súbor sa stretáva dvakrát do týždňa, vždy v utorky a piatky. „Zvykneme spolu trénovať dve, niekedy aj tri hodiny, podľa toho, koľko nás príde," približuje Dorota.

Jednu z najčastejších choreografií, ktorú vystupujú, sa nazýva Proti radom. „Je veľmi zaujímavá, rýchla a zároveň má také časti, keď si už ľudia myslia, že sa blíži koniec, začnú tlieskať, no choreografia ešte pokračuje. Ak ľudia začnú veľmi tlieskať, tak celú choreografiu ešte zopakujeme," hovorí s úsmevom Branislav.

Obdiv zožali v ďalekom Mexiku, ale aj u českých susedov

A hoci sa už obaja na pódium postavili spoločne niekoľkokrát, Dorota predsa len vyberá staršie zážitky. „Jedno z najlepších bolo vystúpenie v Mexiku. Hoci bol súbor ešte dávnejšie v Sýrii, toto bolo jediné vystúpenie, kde sme boli tak ďaleko. Šli sme letecky, pôvodne sa zvažovalo, že ostaneme mesiac, ale hudobníci nemohli, tak sme napokon zotrvali trinásť dní."

Dvaja tanečníci Dorota Lukáčová a Branislav Nižnanský.
Foto: Jaroslav Moravčík

Spomína si najmä na kultúrny šok. „Sme belší, ľudia nás obdivovali. Prechod cez mesto trval veľmi dlho, každý sa pri nás pristavoval, chcel sa odfotografovať. Ich kultúra je zaujímavá a rovnako aj jedlo. S tým sa mi spája teraz už veselý moment, že sme sa nakazili baktériou z jedla a niektorí sme skončili aj v nemocnici," načrie Dorota do spomienok z Mexika.

FS Liptov vnímajú ako rodinu. „Radi sa stretávame, všetko si hovoríme a všetko spolu prežívame. Máme spriatelené aj iné súbory, je nám blízky najmä FS Partizán, pretože ich vedúci je krstný otec nášmu vedúcemu. Osobne však poznáme veľa folkloristov z viacerých súborov," pridáva Branislav.

Tešia ich aj spoločné vystúpenia, ku ktorým patrí aj hlasný potlesk. „Keď sme naposledy boli v Červenom Kostelci v Čechách, tak nám povedali, že máme „nožičky" ako z gumy", nevedeli sa na nás vynadívať," dodáva s úsmevom Dorota.

Hoci ešte nevedia, kam ich kroky zavedú po ukončení strednej školy, priznávajú, že ak to bude možné, budú chcieť byť aj naďalej súčasťou FS Liptov.

Anna Zábojníková

Chcú rozhýbať vodnú turistiku na Váhu

S Miroslavom Klímom a Romanom Hruškom sme sa vybrali splaviť Váh. Okrem raftingu však Ružomerčania ponúkajú oveľa viac zažitkov, ktoré zastrešujú vo vlastnej agentúre.

Anna Zábojníková Anna Zábojníková

Vyberáme sa na miesto, kde začína splav. Lodenica pod mostom smerom na Dolný Kubín za posledných 15 rokov privítala stovky domácich aj zahraničných nadšencov pre rafting. Zbadáme známe tváre, Miroslav Klíma a Roman Hruška už ťahajú čln ku Váhu. Podávajú nám pádla a plávacie vesty s úškrnom - keby náhodou. Nastupujeme.

Po pár minútach na prvý pohľad pokojnej vody zisťujeme, že inštrukcie pred plavbou treba dodržať. Topánky do vody totiž nie sú synonymom výrazu staršie botasky. Potvrdili sme si, že voda nie je len mokrá, ale aj studená.

Začínali ako samouci

Na začiatku nám Roman Hruška vysvetľuje pravidlá splavu. „Dôležité je to, aby synchronizovane pádlovala pravá aj ľavá strana. Ja budem sedieť vzadu v pozícii „zadáka", teda toho, kto bude udávať smer."

Zadák je zodpovedný za posádku, ale je ideálne, najmä na divokej vode, keď sú vpredu aj dvaja háčiky, pretože práve oni vedia urobiť s veslom najviac. „Najlepšia situácia je tá, keď pádlujú všetci. Človek bez pádla je vlastne príťaž," vysvetľuje Miroslav. Zdôraznil aj pozíciu rúk. „Ruka hore dlží vrch pádla a čím nižšie uchopíte spodnú časť, tým väčšiu bude mať potom silu váš záber, ktorý bude rýchlejšie poháňať čln."

Náš záber pádlom miestami pripomínal sen, v ktorom síce bežíte, no neviete sa pohnúť z miesta. Ešteže nám pomáhal Váh. Postupne míňame mesto aj niekdajšie bavlnárske závody. Prechádzame aj popod niekoľko mostových konštrukcií. Voda je na niektorých úsekoch plytká a pokojná.

„Najnáročnejší úsek je popod most pri čističke v Hrboltovej, pretože sú tam zradné miesta. Zo starých pilierov trčia betóny a roxory. Keď trčia, tak je to dobré, vidíme ich, vieme zareagovať. Ak je však veľa vody, čo býva vždy, môžete zachytiť čln, ten sa roztrhne a nastáva zlá situácia, kedy ho už neviete ovládať a môže sa zakliesniť," vysvetľuje Roman.

Zľava Roman Hruška a Miroslav Klíma. Foto: Anna Zábojníková

Počas plavby sa nám podarilo aj otočiť a vyskúšať si plávať proti prúdu. Dnes už skúsených vodákov učili raftovať ešte zdatnejší, napríklad Jozef Zubaj či Juraj Duchovný. „Nemáme za sebou žiadne kurzy, v podstate sme samouci. Prešli sme si nebezpečnými situáciami, no dnes môžeme povedať, že Váh poznáme," tvrdí Roman. Postupne začali raftovať sami aj na riekach ako Belá, Biely Váh alebo na Orave či Salze v Rakúsku.

Hoci sa s raftingom viacerým spája najmä splav divokej vody, rafting, ktorý nájdete v Ružomberku, ponúka skôr rodinný splav. „Nikdy sme nechceli rozbehnúť komerčný rafting na divokej vode, ale ponúknuť ľudom to, čo máme my radi, myslíme si, že to na ľudí zafungovalo," dopĺňa Miro.

Spomínanú zábavu na vode podľa nich vyhľadávajú skôr zahraniční turisti. Hoci posledné dva roky boli aj kvôli pandémii slabšie, v roku 2019 sa Váhom plavilo približne 200 izraelských rodín.

„Pre nich je splav top produkt, ak nejdu ku nám, tak sa vyberú na Dunajec. Izraelci sú špecifickí dovolenkári. Slováci prídu na dovolenku a až priamo na mieste zisťujú, čo sa dá vidieť, zažiť. Izraelci to majú rozplánované už rok dopredu," porovnáva Roman Hruška.

Počas splavu zažili aj množstvo úsmevných zážitkov

„Objednala si nás agentúra, prišlo asi 40 ľudí. Boli to najmä Katarci, Pakistanci, Indovia. Bolo ich veľa a boli veľmi tuční. Pochopili to tak, že prišli na plť. Sadli si, vytiahli fajky, no nepádlovali vôbec," začína rozprávať Miro a pridáva sa aj Roman. „Po prvýkrát v živote som zažil, že keď si sadli do člna, ja ako zadák som mal nohy ponorené až po kolená vo vode. Čln vzadu skoro netrčal z vody. Nie je to potom pre zadáka ľahké ovládať čln."

Spomínajú si aj na rodinku z Izraela. Súrodenci sa doťahovali, kto vyskočí z člna a okúpe sa. Napokon sa chlapec rozhodol, no vystúpil do vody, kde jej bolo málo. Ostal tam stáť, nedal vedieť a loď plávala ďalej. Do záchrannej akcie sa o niekoľko metrov ďalej pustil jeho otec. Vo Váhu však začal lapať po dychu a keď sa už obaja úspešne dostali na čln, manželka prezradila, že jej muž má len polovicu pľúc.

„Úsmevný moment bol aj s hluchonemými deťmi. Počujúcemu ľahko vysvetlíte, že zaberá pravá strana, ľavá kontruje, pri nepočujúcich to bolo ťažké, navyše, nevedeli mi odčítať z pier, keďže sedeli chrbtom," spomína si Roman.

Chcú vytvoriť oddychové miesta aj požičiavať člny

Hoci je na Slovensku vodáctvo populárne, u českých susedov je na oveľa vyššej úrovni. Cieľom raftingu v Ružomberku, ktorý v ich podaní vznikol pred 15 rokmi, stále ostáva rozhýbať vodnú turistiku na Váhu.

„Chceli by sme ľuďom požičiavať člny, nech si sami rozhodnú, akým tempom budú splavovať Váh. K tomu však patrí aj dostupný servis. Preto by sme chceli vytvoriť aj oddychové zóny, kde by mohli zastať, niečo si opiecť, zrelaxovať, aby mali celodenný výlet po vode," hovorí o nápade Miroslav.

Naše splavovanie napokon po hodine a pol končí v Hubovej, trasa sa však dá absolvovať až do Kraľovian.

„Skúšali sme ísť až na Šútovo, ale na Krpeľanskej priehrade je veľký problém, lebo sú tam bahenné nánosy a kdekoľvek sme sa pokúšali vyjsť na breh, tak tam bolo blato. Ako partia by sme to vyšli, ale s klientami to nemá význam," priznáva Roman.

Počas splavovania sme stretli aj zopár rybárov, ktorí nám mávali s udicou v ruke.

Preplávali sme popod viaceré ružomberské mosty. Vyskúšali sme si aj rolu zadáka a skonštatovali, že pozícia kormidla na konci člna naozaj nie je pre každého.

Hoci rafting, ktorý ponúkajú dolnoliptáci nie je rýchlou a adrenalínovou jazdou, Váh sme si užili najmä vďaka výhľadom na okolitý Ružomberok.

Anna Zábojníková

Počas raftovania sme preplávali aj popod viaceré mosty.
Foto: Anna Zábojníková

Bager v chránenom území Ľubochnianskej doliny

Podľa štátnych lesov ide o pravidelnú a nevyhnutnú údržbu. Negatívny vplyv nepredpokladá ani Správa NP Veľká Fatra.

Medzi početnými tipmi na výlet v dolnom Liptove figuruje Ľubochnianska dolina. Turisti sa tadiaľ môžu vybrať pešo alebo na bicykli. Hoci najdlhšou dolinou na Slovensku vedie aj asfaltová cesta, platí sem zákaz vstupu motorovým vozidlom.

Destináciou výletníkov býva na konci doliny aj vyše dvestoročný tajch, teda priehrada na zachytávanie vody. Súčasťou jeho scenérie boli nedávno bager a drvič.

Mechanizmy v národnom parku

Tajchy v minulosti slúžili na splavovanie vyťaženého dreva. Z pôvodných dvoch sa zachoval jeden, pred viac ako desaťročím prešiel výraznou obnovou.

Teraz má slúžiť ako zásobáreň vody pri požiaroch v ťažko dostupnom teréne. Vo Veľkej Fatre je jedinou plochou, z ktorej môže letecká hasičská technika čerpať v prípade potreby vodu. Nádrž je zároveň atrakciou pre návštevníkov doliny.

Tajch v Ľubochnianskej doline.
Foto: Hotel Gombáš

Práve nad Vyšným tajchom sa objavili ťažké mechanizmy. V blízkosti vodného toku Ľubochnianky spracovávali riečny štrk a kamenivo. A to na území Národného parku Veľkej Fatry, na ktorom platí tretí stupeň ochrany.

Lesníci robia pravidelnú údržbu

Na území hospodária štátne lesy. Prebiehajúce práce sú podľa ich vyjadrenia bežnou údržbou. V lokalite vykonávajú pravidelné čistenie retenčných prehrádzok. „Retenčné prehrádzky plnia funkciu zádržných objektov. Zachytávajú splaveniny v horných úsekoch toku, zabraňujú transportu splavenín do dolných úsekov, a tak aj zaštrkovaniu toku, resp. okolitého územia, prípadne znižujú povodňovú vlnu. Pravidelné čistenie a údržba je preto nevyhnutná," približuje pre naše noviny Lucia Čekovská z odboru komunikácie štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky.

Ako ďalej vysvetľuje, zachytený riečny štrk a kamene sú úskladnené na depóniách a po vyschnutí sa drvia. „Kamenivo musí byť vzhľadom na jeho rôznorodosť upravené a prepravované pomocou ťažkej techniky. Práce, ktoré prebiehajú vo vyššie uvedenej lokalite, sú pre dodávateľa prác schválené na základe platnej objednávky," hovorí Čekovská. Dodáva, že kamenivo z prehrádzok nepredstavuje žiadnu ekologickú záťaž. Spracovaný materiál sa ďalej využíva na úpravy lesných ciest a zvážnic v rámci doliny, vďaka čomu závod nemusí kamenivo nakupovať z lomu.

Preverenie správou parku

Lesníci tiež hovoria, že všetky tieto činnosti na vodnej stavbe vykonávajú ako bežné údržby na zabezpečenie prevádzky. Za povinnosť im to ako vlastníkovi vodnej stavby ukladá aj zákon.

„Štátny podnik Lesy Slovenskej republiky koná v súčinnosti so správcom vodného toku, Správou povodia horného Váhu Ružomberok," dopĺňa stanovisko Čekovská. Spoluprácu potvrdil pre RK Magazín aj správca toku. „Práce sú vždy realizované s vedomím Správy povodia horného Váhu Ružomberok. Nemajú negatívny vplyv na životné prostredie," uviedol hovorca správcu Marián Bocák. Zhodne dodal, že vybudované nádržky na zachytávanie splavenín je potrebné pravidelne čistiť.

O tom, že v chránenej oblasti a toku rieky prebiehajú tieto práce, vie aj Správa NP Veľká Fatra, ktorá situácia preverovala. Po obhliadke lokality skonštatovala, že nejde o porušenie zákona o ochrane prírody a krajiny. Uviedli to v reakcii pre náš magazín. Ochranári nepredpokladajú ani negatívny vplyv tejto aktivity na životné postredie.

Nikola Marhefková

Na Ceste hrdinov SNP zažili všetky ročné obdobia

Dvaja dolnoliptáci Peter a Lenka sa ešte v máji vydali zdolať najdlhšiu turistickú trasu naprieč Slovenskom.

Anna Zábojníková archív P. Smrekovského

Vyjsť z vlastnej zóny komfortu, zbaliť si len nevyhnutné veci, zopár kusov oblečenia a vydať sa niekam, kde ani nevedno, čo človeka čaká, je pre mnohých ľudí nezvládnuteľná výzva. Pre Lenku Lacovú a Petra Smrekovského z Ružomberka bolo zdolať viac ako 800 kilometrov vzrušujúcim dobrodružstvom. Aj napriek tomu, že počas 22 dní na nohách zmokli, brodili sa snehom a odolávali aj silnému vetru, považujú to za nezabudnuteľný zážitok.

Splnili si sen

„Prejsť Cestu hrdinov SNP bol môj sen od roku 2010. Najväčší problém bol však nájsť si čas kvôli práci, ale aj financie. Potom som spoznal Lenku, pozerali sme mnohé dokumenty, čítali sme si o tom, pretože ešte vtedy nebola táto trasa až taká známa medzi ľuďmi. Napokon sme sa rozhodli, že pôjdeme," začína rozprávať o 22-dňovom výlete po Slovensku P. Smrekovský.

Cesta hrdinov SNP začína na Duklianskom priesmyku a končí na Devíne. Dôležitá je preto aj príprava. „Nič sme nezabudli, mali sme pripravený zoznam a podľa neho sme sa balili, hoci na dvakrát. Ruksaky mali veľa kíl, museli sme niečo nechať doma, počítali sme každý gram. Teraz už viem, že by som si vzala o niečo menej oblečenia," hovorí s odstupom času L. Lacová.

Strategický plán však mali aj s jedlom. Zásoby si vzali na prvé tri dni, potom už museli pomáhať obchody po dedinách. „Bolo potrebné kalkulovať, pretože niekedy prišli trasy, že sme šli aj štyri dni len cez les, tak sme sa museli vopred zariadiť," vysvetľuje Peter a dodáva, že najčastejším jedlom bol chlieb a rôzne nátierky či paštéty. Vodu pili so studničiek a potokov. „Mali sme zo sebou aj špeciálne tablety,

Cestu hrdinov SNP zdolávali viac ako 22 dní.
Foto: archív P. Smrekovského

ktoré dezinfikujú vodu, ale nebolo to vôbec potrebné." Počas cesty však museli niekoľkokrát aj improvizovať. Celú cestu mali pôvodne naplánovanú tak, že budú spať len v stanoch. Počasie však mladíkom dalo zabrať, dva týždne bol ich spoločníkom dážď. „Niektoré dni sme preto museli prespávať po útulniach či horských chatách, aby sme sa usušili. Na hlavnom hrebeni Nízkych Tatier bol takmer po kolená sneh, nedalo sa prespať v stane, usalašili sme sa v horskej chate na ‚Štefáničke´ pod Ďumbierom," vysvetľuje Peter.

Zlé počasie a samotu brali pozitívne

Najkrajšia ubytovňa bola pre dobrodruhov ubytovňa Gálová, ktorá sa nachádza vo Volovských vrchoch. „Bol to úplne nový zrub z dreva. Bolo tam nachystané pivo, čokoláda, káva. Každý si mohol vziať čo chcel a do pokladničky hodiť nejaké peniaze." Smrekovský.

Peter a Lenka boli na potulkách v čase, keď Liptov trápili záplavy. Nachádzali sa vtedy v Nízkych Tatrách. Horskí záchranári vydali výstrahu pred silným vetrom, ozývali sa kamaráti, ktorí im radili vrátiť sa naspäť. „My sme sa rozhodli pokračovať, hoci vietor bol silný. Turistické chodníky boli premenené na potok, ", spomína Lenka.

Na zlé počasie sa však obaja pozerali pozitívne. Hoci stretli zopár rovnakých nadšencov, les bol prázdny a horské chaty tiež. „Stretli sme jedného mladíka, ktorý bol už 50 dní takto na cestách. Boleli ho kolená, dokonca bol kvôli tomu v Malackách v nemocnici, ale šiel ďalej a užíval si to. Vyslovene chcel vidieť celé Slovensko."

„Medveďa sme nevideli. Keď sme ale spali v stane, okolo nás

bolo niekoľko diviakov, ktorí sa rozutekali, keď začali štekať psy. To bol ale dupot," úškŕňajú sa obaja dolnoliptáci po našej zvedavej otázke. Zároveň obaja dodávajú, že si počas cesty ani raz nepovedali, že idú domov. „Na výlet sme sa veľmi dlho tešili a pripravovali, nemohli sme sa len tak vzdať cieľa."

Od cesty ich neodradili ani otlaky

Prvé kilometre sa však časom ukázali aj na nohách. Doslova. „Hneď na druhý deň sa mi urobili otlaky, to sa ešte dalo prežiť. Ostávali však tri dni do cieľa, opuchol mi malíček a svoju topánku som už nevedela obuť. Našťastie mal priateľ náhradné topánky. Na pravej nohe som mala svoju, na ľavej o tri čísla väčšiu topánku. Vyzeralo to síce komicky, ale cítila som sa oveľa komfortnejšie," hovorí o nemilej príhode Lenka a pridáva aj ďalšiu. Počas putovania chytila štyri kliešte, ktorých jej našťastie bez zbytočných komplikácií vytiahol priateľ.

Dvaja dolnoliptáci problém s orientáciou nemali. „Celá cesta je dobre označená, možno v okolí Bratislavy je to o niečo horšie."

Pre Lenku bola najkrajším zážitkom trasa cez Volovské vrchy, preto by sa tam opäť chcela vrátiť. „Najväčšie dobrodružstvo pre mňa bolo v jeden deň, keď sme do nitky zmokli. Veľmi lialo, museli sme hľadať na mape, kde prespíme, bolo už veľa hodín a aj tma. Našli sme miesto, kde bol prístrešok, nazbierali sme mokré drevo a hoc som Lenke neveril, že založí oheň, napokon zapálila veľkú vatru, ktorá veľmi dlho horela," hovorí o zážitku Peter.

Každý deň vstávali o 6. hodin ráno. Počas viac ako troch týždňov na cestách spoznali mnohé kúty. Prechádzali cez Bardejov, v Šariši si kúpili pivo, videli maľované domčeky v Čičmanoch, navštívili geografický stred Európy pri Krahuliach, Telgárt a známy Chmarošský viadukt i mnohé pamätníky, ale očarili ich aj výhľady zo štítov hôr.

Počas cesty zažili nielen dážď ale aj sneh.
Foto: archív P. Smrekovského

Dolnoliptáci si na cestu kúpili aj zápisník od Klubu slovenských turistov. Mohli doň zbierať pečiatky alebo odpisovať čísla na smerovníkoch. Po absolvovaní cesty za to dostali tri odznaky.

Cesta hrdinov SNP má dokopy 770 kilometrov. Aj vďaka „zachádzkam" po pečiatky na obecný úrad či hľadaní miesta na prespatienapokon Peter a Lenka prešli dokopy viac ako 800 kilometrov. Celá trasa obom trvala 22 dní a desať hodín. „Najslabším" dňom bol ten, keď prešli 17 kilometrov, najviac dokázali za deň prejsť v počte 57 kilometrov.

V cieli ich čakalo šampanské a pečivo

V cieli na dvoch Ružomberčanov čakali priatelia so šampanským a pečivom. „Ja som aj plakala. Boli to silné emócie. Jeden okoloidúci pán, ktorý sa z našich rozhovorov dopočul, že sme prešli Cestu hrdinov SNP, mi chcel dať kvet, žiadny ale nemal, tak z kufra vytiahol ananás," hovorí o úsmevnom zážitku Lenka.

Turistickí nadšenci zatiaľ neplánujú žiadny ďalší konkrétny výlet. Obaja sú súčasťou horolezeckého spolku, hory sú im veľmi blízke. „Často sme v horách, prakticky po celom Slovensku. Tatry máme pochodené, boli sme aj na ferratách v Slovinsku, Rakúsku, Taliansku, ale aj vo Švajčiarsku."

Ružomberčania zoznamujú Slovákov so saunovou kultúrou

Na majstrovstvách sveta saunových majstrov v Poľsku získali Marek Homza a Matej Brtko 11. miesto v tímovej súťaži. Ružomberčania si so saunovými rituálmi potykali v Bešeňovej, napokon svoje zručnosti pretavili do vlastnej agentúry. Aké benefity má sauna pre ľudské telo, ako sa má správne relaxovať a prečo je po saune vhodné dať si jedno čapované nám porozprával 32-ročný Ružomberčan Marek Homza.

Anna Zábojníková Ryzsard Rak

Biely uterák, stekajúci pot po celom tele a zúfalý pohľad na hodinky. Horúci vzduch zatvorila neveľká miestnosť do vyčítavej otázky, koľko ešte? Tento scenár by ste s dvomi Ružomberčanmi počas saunovania nezažili. A hoci sa na Slovensku ešte na saunové rituály pozerá cez prsty, v zahraničí si na „horúce" predstavenie kupujú ľudia lístky ako do divadla.

Na Slovensku posúvajú saunovú kultúru medzi ľudí aj dvaja Ružomberčania Marek Homza a Matej Brtko. Nedávno sa zúčastnili majstrovstiev sveta neďaleko poľských Katowíc, odkiaľ si odniesli spoločné 11. miesto, v kategórii jednotlivcov sa Marek dostal až do finále. Titul majstra sveta nezískal, odniesol si však ôsme miesto.

Ľudia sa na mladíkov najskôr pozerali ako na bláznov

Marek najskôr pracoval v hoteli v Liptovskom Jáne ako obchodný manažér. Neskôr dal výpoveď a dostal sa do vodného parku v Bešeňovej. „V tom čase videli niekde v zahraničí saunové rituály, tak mi ponúkli, či by som to nechcel robiť. Chceli aj zistiť, či o takéto služby bude vôbec záujem," začína nám rozprávať svoju cestu k saunovej kultúre 32-ročný Marek Homza.

Seansy sa však ľuďom páčili, aj keď začiatok bol nielen pre klientov, ale aj pre Mareka rozpačitý. „Zo začiatku som sa hanbil, pretože aj ja som si myslel, že je to striptíz v saune. Ľudia tomu nerozumeli, pozerali sa na nás ako na bláznov. Potom som sa saunovaniu začal venovať viac, urobil som si kurzy, začali sme pridávať rôzne saunové procedúry, rozrastal sa tím. Napokon som sa stal v Bešeňovej saunovým welness manažérom," hovorí o postupnom zdokonaľovaní sa Marek.

Mladý Ružomberčan absolvoval niekoľko kurzov muzikoterapie, aromaterapie aj vykurovadlá. Hovorí však, že každý sa musí posúvať sám a učiť najmä správnu techniku napríklad aj s uterákmi. „Je to dôležité, aby vírenie vzduchu uterákom nevyzeralo ako prášenie koberca v saune, pretože klienta by to odradilo, musí to vyzerať profesionálne. Progres už príde automaticky, ak to človeka jednoducho začne baviť," priznáva Marek Homza. Zároveň nám vysvetľuje, že vznikol zákon, ktorý hovorí o tom, že maséri musia mať kurz welness pracovníka, ktorý ponúka celý balík saunových rituálov.

Saunový rituál odovzdáva klientom najmä zážitok. „Učíme ľudí saunovú kultúru, ako správne sedieť, ako správne dýchať. Keď tam len tak sedia, hlavu majú vo vyššej teplote, nohy v nižšej. Keď však robíme rituál, teplo rozvírime uterákmi a celé telo sa začne saunovať v rovnakej teplote. Do rituálu pridávame cielenú aromaterapiu, buď na relax, povzbudenie alebo aj na energiu," začína vysvetľovať spôsoby saunovania.

Ružomberčania Marek Homza a Matej Brtko napokon svoje zručnosti zúročili vo vlastnej agentúre a saunovacie služby ponúkajú už viac ako tri roky vo vlastnej réžii. Väčšinou ide o klasický saunový rituál. Pozostáva z rozvírenia vzduchu uterákmi, pridáva sa aj aróma či hudba. O niečo zábavnejší je divadelný rituál, ktorý býva pevnou súčasťou majstrovstiev sveta. Rituál je v tomto prípade doplnený o príbeh, kostými aj rekvizity. „Je to saunové divadlo priamo v saune a trvá 15 minút. Príbeh je spojený s arómami, dôležitá je nacvičená choreografia do hudby," približuje divadelný rituál Marek.

Medzi ďalšie druhy patrí aj ruská banya, kde namiesto uterákov používajú dubové alebo brezové vetvičky. Víria vzduch a vďaka svojim molekulám, ktoré sa nachádzajú v brezových listoch, rozvoňajú saunu, no nielen to. Molekuly majú aj ozdravné účinky. Na konci tejto procedúry ponúkajú saunmajstri masáž s vetvičkami.

„Potom robíme aj vykurovadlá. Ide o aromaterapiu za pomoci živíc zo stromov alebo vykurovadiel. Tie dávajú arómu za pomoci dymu, ktoré ľudia vdychujú. Môžeme to dopĺňať muzikoterapiou alebo niekedy aj banyou," vysvetľuje M. Homza.

Služby si objednávajú najmä hotely v Tatrách

V odpočinkových miestnostiach sa dá robiť aj muzikoterapia, ktorá je ideálna po saune. Je to hranie na najstarších hudobných nástrojoch, akými sú tibetské misky či gongy. Práve tie dávajú vibrácie, ktoré fungujú na istej frekvencii, a to ukľudňuje ľudské telo. Človek sa dostáva do bdelého spánku a dobre zrelaxuje. Marek zároveň hovorí, že najviac ľudia vyhľadávajú klasické saunové rituály, no novým trendom sú aj tie divadelné. Do svojho portfólia by dvaja mladíci v budúcnosti radi pridali spojenie jógy so saunou.

Obaja saunmajstri musia každý jeden rituál vysvetliť, aby sa človek, ktorý skúša saunu prvýkrát, nezľakol. „Vysvetľujeme aj to, že kedykoľvek počas rituálu môžu odísť. Najviac bavia ľudí triky s uterákmi, vtedy nám aj zatlieskajú. Niektorí zase majú radi ‚peklo´ v saune," približuje klientelu Homza.

Ich práca funguje najmä v Nízkych a Vysokých Tatrách. „Väčšinou sú to hotely, ktoré chcú oživiť svoje welness centrum a ponúknuť doplnkovú službu, ktorú vnímajú ako súčasný trend. Je to aj vďaka našim úspechom, vidia, že naše služby sú kvalitné. Prídeme teda priamo do ich welnessu, do zahraničia chodievame iba hosťovať, keď si nás pozvú na saunové noci. Chodievame po celej Európe, navštevujeme krajiny ako Nemecko, Belgicko, Rakúsko či Maďarsko," vyratúva zahraničné cesty Marek.

Saunovanie má pre človeka viaceré benefity, ktoré nie sú len ozdravné. „Ľudia počas rituálu vdychujú arómy, ktoré prečisťujú horné aj dolné dýchacie cesty, prekrvuje sa im celý ľudský systém. Sauna je dobrá aj proti reumatizmu, človek si buduje pravidelným saunovaním imunitu," hovorí o výhodách saunovania pre ľudské telo Marek Homza a vysvetľuje, že keď ľudia vychádzajú zo sauny, hovoria, že sa im spustila nádcha, hneď po rituáli sa im uvoľnili dýchacie cesty.

Dĺžka „pobytu" v saune závisí od životného štýlu klienta. Marek však zdôrazňuje, že dôležitý je aj čas na relax. „Niekedy vydržím v saune osem minút, niekedy 20, ale priemerne 15. Dôležité je, aby si každý klient po saune dobre oddýchol. Po saune by si mal dať sprchu, umyť sa z toxínov, ktoré vypotí v saune, oddýchnuť si, aby sa tep a tlkot srdca znormalizoval. Saunovanie je nevhodné pre tých, ktorí majú problém s tlakom, alebo srdcom," zdôrazňuje M. Homza.

Rovnako je nevhodné konzumovať pred saunou alkohol. „Po procedúre je však dobré dať si jedno pivko, pretože pohár piva v sebe obsahuje veľké množstvo minerálov a vitamínov, ako je napríklad vitamín B, ktorý počas saunovania z tela odvodňujeme. Je preto dobré, keď sa dostáva opäť do tela," približuje Marek.

Saunoví majstri v kostýmoch jamajských bobistov.
Foto: Ryzsard Rak

Úspech na majstrovstvách sveta

Obaja Ružomberčania sa tento rok zúčastnili aj majstrovstiev sveta v saunových rituáloch. Z Poľska si odniesli 11. miesto v tímovej kategórii, za jednotlivcov sa Marek prebojoval až do finále, kde obsadil ôsme miesto.

V divadelnom rituáli predstavil príbeh, v ktorom poukázal na to, aké máme priority v živote. Dokázal to vďaka jedinej rekvizite - televíznej obrazovke.

„Vošiel som do sauny ako bežný pracujúci človek, ktorý svoj voľný čas trávi pred televíziou. Pozeral som program o šamanoch, odsudzoval som, ako môžu prežiť v lese, kde nemajú nákupné centrá, sprchy. Počas toho som zaspal a začalo sa mi snívať. Zobudil som sa ako šaman, ktorý pozerá na televíziu a hoci vidí pozlátko, vidí aj vojny, hladomor, choroby. Takto som ukázal dva svety. Na konci saunového rituálu som sa prebudil a hoci som hneď zistil, že to bol len sen, zmenil som pohľad na svet," približuje Marek.

Vstupenkou na postup na majstrovstvá sveta je úspech v národných kolách, ktoré organizujú viaceré krajiny. Svetový šampionát sa konal v meste Katovice, kde sa nachádza najväčšia sauna na svete s kapacitou 320 ľudí.

Mesto a veľkopodnikateľ ako záchrancovia Skiparku

Stredisko Skipark je integrálnou súčasťou mesta Ružomberok s potenciálom rozvoja. Ideálna poloha prímestskej rekreačnej zóny, kvalitné zjazdovky a dopravné zariadenia ho v minulosti zaradilo medzi významné centrá cestovného ruchu na Slovensku. V konkurencii top destinácie Liptov a okolitých regiónov Horehronie, Orava či Turiec má svoju atmosféru a čaro.

Nie je veľa lyžiarskych centier v Európe, kde sa dostanete k údolnej stanici kabínkovej lanovky mestskou hromadnou dopravou. Pripomína mi známejší slovinský Maribor či český Ještěd nad Libercom. Aj oni už pociťujú dôsledky klimatickej zmeny, keď teploty a nadmorská výška do 1500 metrov, si vyžadujú technické zasnežovanie. Maribor už viackrát musel presunúť tradičné preteky Svetového pohára žien v alpskom lyžovaní.

Skipark potrebuje predovšetkým začať normálne fungovať celú zimnú sezónu. Nevyhnutné sú najmä investície do zlepšenia infraštruktúry – nová zjazdovka (slalomový svah na Hrabove) s osvetlením aj na nočné lyžovanie a ďalšie plány zostali nerealizované. Hlavne vinou nejasných vlastníckych vzťahov, právnych sporov a exekúcií. Vystriedalo sa tam viacero vlastníkov - od bieloruských „podnikateľov“, mesta až po mafiánskeho bossa takáčovcov...

V súčasnosti novú nádej na normálne fungovanie celoročného strediska vlieva aktivita veľkopodnikateľa Milana Fiľa, ktorého firmy skupujú majetok Skiparku. Do tohto procesu sa rozhodlo opäť aktívne vstúpiť aj mesto Ružomberok, ktoré sa chce stať menšinovým spoločníkom v spoločnosti Skipark RK, s. r. o. Svoj podiel 30 až 34 percent na základnom imaní vo výške milión eur si zabezpečí peňažným vkladom (300 až 340-tisíc €).

Na úskalia vstupu mesta do spoločného biznisu upozornili aj poslanci na zasadnutí mestského zastupiteľstva (o téme píšeme na str. 10-12 – pozn. aut.). Príklady spoločného podnikania samosprávy a podnikateľov sú väčšinou negatívne. Mesto Martin sa kvôli stredisku Martinské hole dokonca dostalo do nútenej správy, keď boli na niekoľko rokov obmedzené investície a zastavené čerpanie úverov aj eurofondov. Susedné mesto Liptovský Mikuláš sa súdilo so spoločníkom v prípade svojho podielu v Aquaparku Tatralandia. Aj stredisko Meander park zažilo súdny spor o pozemky medzi mestom Tvrdošín a obcou Oravice. Mesto Poprad radšej predalo svoj podiel v AquaCity väčšinovému akcionárovi Telenskému, lebo dividendy zo spoločného podniku neprinášali očakávaný profit...

Eurofondy už boli, ale sa minuli...

A práve eurofondy boli jedným z argumentov primátora Ružomberka pri obhajovaní vstupu mesta do spoločnosti Skipark RK. Igor Čombor emotívne zdôvodňoval partnerstvo s novým investorom rozvojom infraštruktúry potrebnej na dobudovanie moderného strediska. Eurofondy na podporu cestovného ruchu smerovali pre podnikateľské subjekty v predchádzajúcich plánovacích obdobiach EU. Tieto kvôli vlastníckym problémom Skipark nemohol čerpať alebo čerpal len obmedzene. Práve vtedy okolité lyžiarske strediská (Donovaly, Jasná, Kubínska hoľa) ich využitím získali konkurenčnú výhodu.

V Pláne obnovy – Moderné a úspešné Slovensko sa finančné prostriedky zo zdrojov Európskej únie na cestovný ruch spomínajú zatiaľ len pri príprave a realizácii projektov pre cyklistickú dopravu. Dnes sa pri eurofondoch na rozvoj cestovného ruchu hovorí hlavne o budovaní tzv. nekomerčnej infraštruktúry - hlavne cyklotrás. Prijímateľom pomoci majú byť štát a samosprávy - mestá, obce a kraje.

Na druhej strane treba dodať, že výrazné investície do strediska si budú vyžadovať aj navýšenie zo strany spoločníka – finančného príspevku mesta. Viacerí poslanci argumentovali, že veľkopodnikateľ zvládne investície aj bez mesta. Mesto môže byť partnerom a pomôcť pri rozvoji strediska aj iným spôsobom - bez priameho podielu v spoločnosti Skipark RK.

Miroslav Parobek

Piaty ročník Behu na Malinné v nedeľu 10. októbra privítal na Hrabove 171 pretekárov a množstvo divákov.
Foto: Jaroslav Moravčík

Súťaže najmladších kategórií sprevádzali aj rodičia, ktorí sa so svojimi ratolesťami v cieli radovali, ale utešovali aj plač.
Foto: Jaroslav Moravčík

Pred štartom začína nervozita, netreba si zabudnúť ani poriadne zaviazať šnúrky na teniskách.
Foto: Jaroslav Moravčík

V žiackych a juniorských kategóriách už mohli diváci obdivovať aj pekný bežecký štýl.
Foto: Jaroslav Moravčík

V cieli krátkej trasy na 2.5 km pri Chate Daria čakalo pretekárov občerstvenie aj povzbudenie od rodiny.
Foto: Mária Hrnčiarová

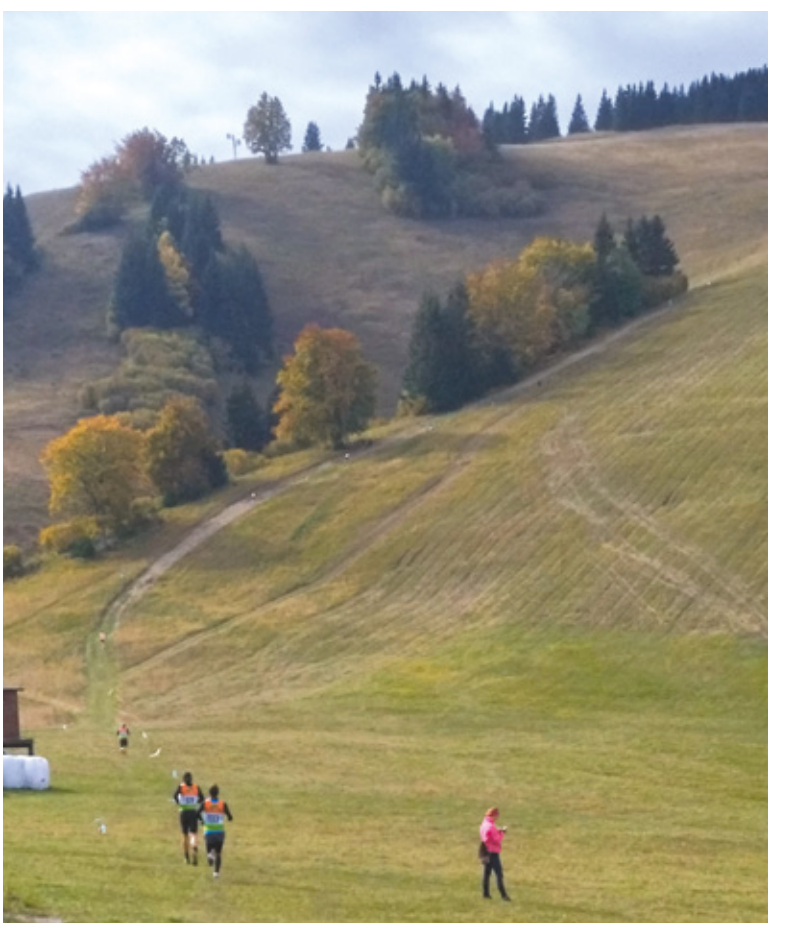

Súťažiacich na dlhej trati 3,9 km ešte čakal výbeh zjazdovkou.
Foto: Mária Hrnčiarová

Víťaz hlavnej kategórie Jozef Hlavčo ušiel všetkým a zlepšil traťový rekord.
Foto: Filip Kubáň

V cieli hlavnej kategórie na vrchu Malinné pri výstupe zo sedačkovej lanovky čakala zaslúžená odmena – čaj, ovocie a deka.
Foto: Filip Kubáň

Ružomberská „Socha slobody“ ako pripomienka vzniku Československa

Socha slobody – nazývaná aj pomníkom Slobody slovenského národa – na súčasnom Námestí slobody predstavovala v dobe svojho vzniku významný prvok nového urbanistického riešenia rozširujúceho sa centra Ružomberka, organicky spojeného s parkovou výsadbou líp slobody. Spoločne vytvárali prirodzenú a dôstojnú časť rozširujúceho sa centra mesta.

Rasťo Molda a Karol Dzuriak Anna Zábojníková

Prípravy na postavenie Sochy slobody, ktorou si chceli Ružomberčania dôstojne pripomenúť okrúhle jubileum vzniku Československej republiky v roku 1928, sa odvíjali od zhromaždenia občanov, zástupcov armády, podnikateľskej sféry, predstaviteľov cirkví, spolkov a združení dňa 30. marca 1928. Impulzom preň bola spoločná výzva starostu Ružomberka Jána Jančeka ml. a ďalších predstaviteľov štátnej správy a verejných inštitúcií.

Bude to „symbol nášho národného a sociálneho oslobodenia," písalo sa o jubilejnom pomníku vo výzve k obyvateľom Ružomberka, ktorú 28. apríla 1928 publikovali na titulnej strane Slovenské hlasy, pokračujúc: „že len svornou spoluprácou všetkých príslušníkov národa bez rozdielu náboženstva, povolania a strán, a po ťažkých obetiach na živote podarilo sa nám striasť viac ako tisícročné otroctvo a postaviť sa medzi ostatné slobodné národy. A pripomínať bude nám i budúcim pokoleniam, že i všetky nedorozumenia i ťažkosti zdoláme zase a výlučne len ďalšou svornou spoluprácou všetkých vrstiev.

Na daný účel si účastníci zhromaždenia zvolili 25-členný výkonný výbor. Úlohou výboru bolo postarať sa o všetky záležitosti súvisiace s postavením pomníka. Zároveň sa uzniesli na vyhlásení verejnej zbierky, ktorá mala získať potrebné finančné prostriedky; veď ako oduševnene deklarovali: „bude to dôkazom, že dnešná generácia i v hluku každodenného života nezabúda na vyššie ciele."

Architektonická súťaž

Samotnému vzniku nového súsošia predchádzala verejná architektonická súťaž s cieľom vybrať taký pamätník, ktorý by adekvátne nielen pripomínal, ale aj oslavoval nový štát. Verejná sochárska súťaž bola vyhlásená práve na desiate výročie a do roka bol v priestore bývalej Nemeckej ulice odhalený nový pamätník. Členmi poroty boli už vtedy známi umelci Martin Benka, Ľudovít Fulla a Karel Meisner, ďalej starosta mesta Ján Janček, architekt Peček, a ďalší člen, v tlači označený, ako riaditeľ Loucký. Porota zo šiestich došlých návrhov (tie je možné aktuálne vidieť na výstave Umenie a umelci Liptova v prvej polovici 20. storočia v Liptovskom múzeu – pozn. aut.) vybrala dielo akad. sochára Ladislava Majerského a architekta Vincenta Malého. Na druhé miesto určila dielo nazvané „Oslobodenie" od akad. sochára Jozefa Pospíšila, na tretie miesto dielo nazvané „13 X" od akad. sochára Karola Otáha a architekta Jaromíra Skarpíšeka.

Autor víťazného projektu, akademický sochár Ladislav Majerský, sa narodil v r. 1900 v Hliníku nad Hronom. Bol spoluzakladateľom moderného slovenského sochárstva a osobitne slovenskej medailérskej tvorby, mimoriadne miesto v jeho diele zaujíma sochársky portrét (realizované i nerealizované sochárske portréty Štefana Moysesa, Karola Kuzmányho, Štefana Furdeka, Ignáca Gessaya či Milana Rastislava Štefánika). V jubilejnom roku 1928 vytvoril aj pre Liptovský Mikuláš reliéfny pomník historického prvomájového zhromaždenia z roku 1918 a bol autorom návrhov pre kolekciu najvyšších vyznamenaní Slovenskej republiky z rokov 1939 – 1945.

Položenie základného kameňa

Súčasťou osláv desaťročného jubilea republiky 28. októbra 1928 v Ružomberku bolo aj položenie základného kameňa Sochy slobody. Miesto na vtedajšej Nemeckej ulici, ktoré vybrali pre umiestnenie pomníka, malo aj svoj reálny historický príbeh a v danej dobe mimoriadne aktuálny a živý symbolický význam. Práve v tomto priestore, v tesnej blízkosti budúceho pamätníka, v prestrelke s maďarským legitimistom Pavlom Korvínom vyhasli 1. 12. 1918 životy národných gardistov Viktora Bystričana z Likavky a Jakuba Loudala z Rybárpoľa (obeťou streľby sa stal aj nadporučík Korvín a jeho sestra Ester).

Slávnosti prvého decénia Republiky boli prejavom všeobecného nadšenia a radosti, písali Slovenské hlasy. „Skoro každý dom bol vyzdobený, keď už nie práporom, tak aspoň národnými okrasami v oblokoch. V predvečer 28. októbra bolo mesto slávnostne osvetlené; nebolo obloka, v ktorom by nehoreli sviečky. Naši obchodníci neľutovali námahy a pretekali sa vo výzdobe svojich výkladov." Oslavy v Ružomberku trvali od 27. októbra do 1. novembra 1928 a účasť obyvateľstva na jednotlivých podujatiach bola veľmi vysoká. „Zvlášť ku slávnosti kladenia základného kameňa pre Sochu slobody vyšlo celé mesto. Veľký priestor, v rozšírení Nemeckej ulice (dnešného Námestia slobody), bol priamo natisnutý ľuďmi."

Akt položenia základného kameňa Sochy slobody sa konal po ranných slávnostných bohoslužbách v kostoloch jednotlivých konfesií a dopoludňajšej vojenskej prehliadke ružomberskej posádky na mestskom ihrisku (v priestore medzi súčasnou budovou Liptovského múzea a Parkom Š. N. Hýroša). Slávnosť otvoril starosta Ružomberka a predseda pomníkového výboru Ján Janček ml., veterán prvého odboja a člen Od-

bočky Československej národnej rady (ČSNR) v Rusku a USA, signatár Pittsburskej dohody.

Dielo vzbudzujúce kontroverzie

Definitívne sprístupnenie dokončeného pamätníka však nebolo jednoduchou záležitosťou, premietli sa doň spory medzi autonomistami a stúpencami unitárnej republiky, navonok zahalené do rúcha morálky a dobrých mravov. Formálnym dôvodom bola odhalená postava ženy, symbolizujúcej Slobodu, ktorá dominovala celému pamätníku.

V období autonómie Slovenska, v novembri 1938, bol pomník – symbol ideálov Československa demontovaný z politických dôvodov (v argumentácii za jeho odstránenie opäť zazneli aj moralistické tóny). Jednotlivé prvky súsošia našli dočasne svoje miesto po bokoch hlavného schodiska Liptovského múzea.

Po oslobodení v roku 1945 Sochu slobody obnovili. Udalosti februára 1948 však spoločenskú rolu a historický význam pamätníka opäť odsunuli do úzadia. V roku 1968 došlo k jeho určitej renesancii počas osláv 50. výročia vzniku republiky a prijatia zákona o česko-slovenskej federácii. Po novembri 1989 nakrátko vstúpil do povedomia verejnosti (najmä počas návštevy prezidenta Václava Havla na jar 1990). Storočnica vzniku Československej republiky v roku 2018 bola dôstojnou príležitosťou na obnovenie a pripomenutie si spoločenskej funkcie tohto pamätného miesta, no najmä národných hodnôt a historických míľnikov, ktoré pomník z konca prvého desaťročia Československej republiky symbolizoval.

Vincent Malý si ako architektonické riešenie pamätníka zvolil zoskupenie troch nerovnakých, výškovo odstupňovaných blokov zo sivej zrnitej žuly. Na nich sú situované pieskovcové sochy Ladislava Majerského. Na najnižšej výškovej úrovni sa nachádzajú skľúčené, trpiace postavy muža a ženy, sústredené okolo slovenského dvojkríža. Vyjadrujú obdobie utrpenia a poroby slovenského národa pred rokom 1918, v ružomberskom prostredí osobitne spojené s tragickými udalosťami v Černovej v roku 1907. Postavy ruského a francúzskeho legionára a muža s ratolesťou, stojaceho za nimi, symbolizujú dobu Prvého odboja v rokoch 1914 – 1918 a následné oslobodenie Slovenska. Nad všetkými dominuje solitérna socha polo obnaženej ženy, zahalenej len v pruhu drapérie a hrdo hľadiacej k výšinám – stelesnenie Víťazstva a Slobody.

Článok je skrátenou verziou (súčasne doplnený o nové poznatky) z informačnej tabule pred pamätníkom.

Ružomberská Socha slobody.
Foto: Zo zbierkového fondu Liptovského múzea

VOLVO dá prácu aj Ružomberčanom

Spoločnosť GALMM si vybrala svetová automobilka za dodávateľa komponentov.

V 30. roku výročia od vzniku spoločnosti GALMM, dosiahla táto rodinná firma ďalší významný míľnik. Svetoznáma automobilka VOLVO si ju vybrala ako dodávateľa ich komponentov, ktoré sa budú povrchovo upravovať v ružomberskom závode pre anorganické povlaky, ako aj v novootvorenom závode v Čadci pre organické povlaky. To umožní spoločnosti GALMM prijať 20 nových pracovníkov a stabilizovať spoločnosť na ďalšie obdobie.

„Rozsiahle investície do automatizácie a rozširovanie kombinovaných liniek pre galvanické povrchové úpravy ukazujú, že spoločnosť má za sebou nielen úspešnú históriu, ale aj dobré vyhliadky do budúcnosti," uviedol Martin Motyka, konateľ spoločnosti GALMM.

Z pôvodnej vízie vznikla spoločnosť, ktorá prevádzkuje komplexné služby v oblasti povrchovej úpravy kovov, vďaka ktorej môže zákazníkom ponúkať jedinečné predĺženie životnosti materiálov, zvyšovanie kvality výrobkov a zlepšovanie ich vlastností. „Rozsiahle investície do technológie a rozširovanie procesov umožňujúcich realizovať kataforézne a práškové lakovanie s dvoma robotmi v jednom súvislom procese ukazujú, že značka GALMM je významným inovátorom vo svojom segmente," hodnotí M. Motyka.

Na jesennom úspešnom auditovaní sa podieľali aj (zľava) manažérka kvality Zuzana Keyzlárová a konateľ Martin Motyka (obaja za GALMM), Kishore Veeraraghavan -VOLVO auditor, Jaroslav Beláň - Managing Director NordiQ Slovakia, projektový manažér Daša Kršková (GALMM), Stefan Ottosson - CEO NordiQ Group, zástupca konateľa Jozef Kozár a riaditeľ kvality Vojtíšek Juraj (obaja za GALMM).
Foto: archív spoločnosti GALMM

Tri desaťročia napĺňa podnikateľskú víziu

Firma GALMM so svojimi dvoma závodmi lokalizovanými v dvoch slovenských mestách – našom Ružomberku a Čadci poskytuje svoje služby už tri desaťročia. V roku 1991 začínala s troma ľuďmi na výrobnej ploche 200 m² v Rybárpoli, a dnes zamestnáva firma 150 ľudí na 7000 m² výrobnej plochy. Spoločnosť GALMM sa tak stala jedným z vedúcich poskytovateľov povrchových úprav na Slovensku umožňujúcim obsluhovať široké portfólio zákazníkov z rôznych segmentov ako automobilového, strojárskeho, či elektrotechnického priemyslu.

Ak sa v súvislosti s výročím spomína značka GALMM, tak tam nesmie chýbať jedno meno - Martin Motyka. Pred pádom železnej opony pracoval ako technológ v Agrokombináte Liptovská Osada na oddelení technického rozvoja, kde sa venoval vývoju dojárenskej techniky. S pádom železnej opony nastal zlom. Vyštudovaný strojár zo Žilinskej univerzity vizionársky využil získanú slobodu a rozhodol sa chopiť novej príležitosti - v roku 1991 založil spoločnosť GALMM. „Mojou myšlienkou bolo poskytnúť komplexné služby v oblasti povrchovej úpravy kovov," spomína konateľ.

Prvým domovom novovzniknutej

spoločnosti boli skromné priestory na Ulici Textilná v Ružomberku, kde začínali na vyradených zariadeniach od spoločnosti ZŤS Martin. Postupne však firma rástla a po prestupnej stanici v Bielom Potoku si firma našla svoje stabilné miesto na Ulici J. Jančeka pri bývalom závode SOLO.

Od roku 2000 vybudovali tri výrobné haly a dve skladové haly v Ružomberku. Expanzia pokračovala v roku 2019 novým závodom v Čadci. „Tento sa môže pochváliť inovatívnou technológiou kataforetického a práškového lakovania v jednom procese s dvoma robotmi na meranie hrúbok nanesenej farby," vysvetľuje M. Motyka.

Certifikovaný dodávateľ pre automobilový priemysel

Dôležitým míľnikom vývoja spoločnosti bol rok 2013, kedy sa GALMM stal certifikovaným dodávateľom pre automobilový priemysel. Certifikát IATF slúži ako referenčný model pre nastavenie riadiacich procesov v automobilovom priemysle a zavedenie tohto štandardu vo firme GALMM pomohli natoľko zlepšiť kvalitu výrobkov, že na jeseň roku 2021 navštívili GALMM zástupcovia renomovanej švédskej automobilovej spoločnosti VOLVO, aby uvoľnili nové projekty pre VOLVO v spolupráci s ružomberskou firmou.

Okrem tohto významného partnera sa GALMM môže pochváliť viac ako dvadsiatkou strategických zákazníkov ako sú svetoznáme značky: VW, JAGUAR, SCANIA, MOBIS, ZF, MAGNA, MIBA, GGB či CONTITECH. „V októbri u nás prebehol aj audit spoločnosťou CONTINENTAL, kde naša firma GALMM bola opäť úspešná," dodáva M. Motyka.

„Zákazníci spoločnosti GALMM, ktorých vyše 60 percent tvorí automobilový priemysel, oceňujú najmä naše služby. Ich súčasťou sú stopercentná kontrola opracovaných výrobkov, či balenie výrobkov podľa zákazníckych požiadaviek. Naším cieľom je pomôcť im v rôznych, niekedy aj veľmi špecifických situáciách," konateľ ružomberskej spoločnosti.

Tak ako iní ich renovovaní zákazníci aj spoločnosť VOLVO kladie medzi svoje priority ochranu životného prostredia a tiež bezpečnosť zamestnancov. „Keďže naša firma GALMM má aj v týchto oblastiach potrebné certifikáty a plní prísne požiadavky na plnenie enviromentálnych štandardov, spoločnosť VOLVO konštatovala, že ich ďalší dodávateľ automobilových komponentov má byť práve z Ružomberka," pochválil sa konateľ.

Takže, keď nabudúce uvidíte na ceste nové VOLVO, spomeňte si, že na výrobe jeho komponentov sa podieľali aj šikovné ruky zamestnancov z ružomberskej spoločnosti GALMM.

„Za týmto 30-ročným úspechom firmy GALMM, ktorá poskytuje pevné zázemie pre mnohé rodiny v našom meste, stoja naši usilovní zamestnanci na všetkých pozíciách a touto cestou sa im chcem úprimne a srdečne poďakovať," dodáva na záver konateľ Martin Motyka.

Miroslav Parobek

(2021/007)

Ešte viac skvelého čítania na
www.rkmagazin.sk

Nájdete nás aj na facebooku:
facebook.com/rkmagazin

aj na instagrame:
instagram.com/ruzomberskymagazin/

Ďalšie číslo RK Magazínu vyjde 2.12.2021

Beh na Malinné s rekordom

Známy bežec do vrchu J. Hlavčo výrazne prepísal traťový rekord, na podujatí sa zúčastnilo 171 športovcov.

Jozef Hlavčo, dlhoročný špičkový skialpinista a špecialista na behy do vrchu, suverénnym spôsobom ovládol hlavnú kategóriu 5. ročníka Behu na Malinné. V nedeľu 10. októbra sa ho zúčastnilo 171 pretekárov vo všetkých vekových kategóriách.

„Som tu prvý raz, no môžem povedať, že kopec je nádherný. Organizátori, ktorí nevyberali ani štartovné, čo je rarita, pripravili parádne podujatie. Netajím sa, rád navštevujem túto lokalitu. So svojim výkonom som spokojný, zvedavý som na dosiahnutý čas, či neprehovorím aj do historických tabuliek. Cítil som sa veľmi dobre, bežeckým krokom som dal aj záverečný najnáročnejší ´stupáčik´. Dôležité tiež bolo, že som neprepálil úvod. Teší ma dobrá forma," vravel, keď už nesúťažne zbiehal dole 36-ročný Bobrovčan. Pri pohľade na výsledkovú listinu Hlavčo musel byť spokojný, trať dlhú 3,9 km, s prevýšením 638 m, ukrojil za fantastických 24:51,7 min. Viac ako o dve minúty prekonal doterajšie maximum (26:55,7 min.) K. Jánošíka z Liptovskej Lúžnej.

Kristiána Jánošík, absolútny víťaz Behu na Malinné v roku 2018, trať z Hrabova (554 m n. m.) až po vrcholovú stanicu sedačkovej lanovky na Malinné (1209 m n. m.) pokoril ako druhý za 26:58,6 min. „Vedel som, že ak príde nejaký originál bežec, tak moje prvenstvo by bolo obrovským prekvapením. Keď som Jožovo meno zbadal na štartovej listine, už mi bola jasná taktika a to, čo najdlhšie mu konkurovať. Chcel som sa držať aspoň po chatu Daria, no zlomil ma už predtým," povedal Jánošík, slovenský reprezentant v horskej cyklistike.

Hlavnú trať si zabehlo aj šesť žien. Najrýchlejšia bola Veronika Váleková zo Smrečian, ktorá časom 34:43,6 min. zdolala aj najrýchlejšiu v mladšej kategórii. „Bežalo sa mi dobre, počasie bolo perfektné a organizácia super. Veľmi sa mi tu páčilo, taká rodinná atmosféra." Na 3. mieste skončila Deana Vokelová, ktorá bola najrýchlejšou Ružomberčankou. „Prvá časť trate bola náročnejšia, aj sa šmýkalo, ale potom to už bolo v poriadku."

Štart hlavnej kategórie - v strede víťaz Jozef Hlavčo (štartové číslo 45). Foto: Jaroslav Moravčík

Spokojnosť účastníkov aj organizátorov

V Hrabove bežalo 171 pretekárov, od najmenších detičiek až po osemdesiatnika Štefana Stacha. Napriek krásnej účasti, účastnícky rekord (187) spred troch rokov odolal. To však nebolo najpodstatnejšie, aj keď to bolo ešte v dobe „predkoronovej". Ideálne bežecké počasie sprevádzalo po všetkých stránkach vydarené podujatie, ktoré oslávilo päťkové jubileum vo veľkej pohode a v rodinnej atmosfére. Pričinili sa o to organizátori z Občianskeho združenia Inštitút RK a firmy Avestav, ako aj strediska Malinô Brdo, ktorí zabezpečili aj zadarmo aj kabínkovú lanovku pre účastníkov. Podujatie bolo súčasťou Ružomberskej bežeckej ligy.

„Môžem hovoriť len o super pocitoch, zase sme si užili jeden pekný deň. To bolo najpodstatnejšie. Nie žiadne rekordy, či počty, ale skvelá atmosféra a chuť zašportovať si," stručne zhodnotil podujatie jeho riaditeľ Róbert Kolár. „Najdôležitejšia je spokojnosť pretekárov a ich rodín aj priateľov, veď preto sme do toho svojho času išli," pripojil ďalší zo zakladateľov podujatia Ľubomír Kubáň – hlavný rozhodca. „V tejto zložitej dobe, keď mnohé behy sa neuskutočnili, ďalšie zase mali nižší počet štartujúcich, než v minulosti. My sme naopak zaznamenali veľmi pekný záujem, čo je pre nás veľmi potešujúce a motivujúce," dal sa počuť Tomáš Gazdarica, posledný z tria, ktoré položilo základný kameň akcie. „Pretekári to mali dnes zložitejšie, lebo bežali aj po časti zjazdovky, kde sa robia úpravy pre odvodňovacie kanály, aby zjazdovka bola komfortnejšia pre lyžiarov," dodal autor trate.

Miroslav Parobek

Celú kariéru sa drží na vrcholnej úrovni

Futbalista Ján Maslo už odohral viac ako 300 zápasov v ružomberskom drese.

V priebehu septembra odohrala ružomberská stálica a dôležitý článok tímu v podobe Jána Masla 300. zápas v ružomberskom drese. Fanúšik MFK Ružomberok by si len zdanlivo vedel predstaviť zostavu bez tohto dôležitého stopéra a srdciara, ktorý je pre ľudí stelesnením futbalových skúseností a úspechov klubu za posledných päť sezón.

Do MFK Ružomberok sa dostal Ján Maslo z Dlhej nad Oravou ešte ako 15-ročný tínedžer. Postupne sa cez dorastenecké kategórie prepracoval až do Á-tímu. „Do Ružomberka som prišiel na športové gymnázium spolu s ďalšími chlapcami z Oravy. Vytvorili sme veľmi dobrú partiu pod trénermi Hýravým, Jasotom a Mojským. Po doraste som sa presunul k mužom, kde som sa pomaly adaptoval," spomína J. Maslo, ktorý obliekal aj dres slovenskej reprezentácie do 19 rokov a do 21 rokov. Účasť v seniorskom reprezentačnom tíme SR sa mu však získať nepodarilo, aj napriek stabilným výkonom v najvyššej futbalovej súťaži.

Méta 300 zápasov je v slovenskej lige veľmi výnimočná a pre hráča to znamená veľmi veľa. „Odohrať 300 zápasov v slovenskej lige je veľmi príjemný pocit, no zároveň si človek aj uvedomí koľko zápasov odohral za jeden klub v našej lige," konštatuje Maslo. K pribúdajúcemu veku sa zvyšujú šance aj na zranenia, no ružomberská stálica verí, že si pripíše ešte niekoľko desiatok zápasov v ružomberskom drese. „Ak budem zdravotne v poriadku, tak ešte nejaké zápasy v ružomberskom drese pridám a odovzdám mladším kolegom svoje skúsenosti, ktoré som nazbieral za tie roky hráčskej kariéry," priblížil Maslo aj svoje úmysly k bližšej budúcnosti.

Ján Maslo si prevzal dres s jubilejnou trojstovkou. Foto: Rudo Maškurica

Dvojnásobná účasť vo finále Slovenského pohára, dvakrát bronzová priečka v slovenskej lige, účasť v zápasoch kvalifikácie Európskej ligy, aj to sú úspechy, ktorými sa môže ružomberský stopér pochváliť. „Zápasy alebo úspechy, ktoré boli pre mňa najvzácnejšie, spomínať nebudem. Jednoznačne najvzácnejšiu považujem možnosť hrať v podstate celú kariéru na vrcholovej úrovni, či už doma alebo v zahraničí," zdôraznil.

Legionárom na Ukrajine a v Kazachstane

Okrem ružomberského dresu okúsil Ján Maslo aj legionársky chlebíček na Ukrajine aj v Kazachstane. Pri našom východnom susedovi odohral tri a pol sezóny. „Veľmi rád spomínam na Ukrajinu, kde som strávil tri a pol roka. Klub Volyn Lutsk bol porovnateľný klub s Ružomberkom. Podmienky, ktoré sme tam mali boli dobré. Hracie

plochy, materiálne zabezpečenie a všetko okolo futbalu bolo na dobrej úrovni," spomína J. Maslo.

V drese kazašského Shakhteru Karaganda, ktorého dres obliekal iba pol roka, odohral prvýkrát v kariére zápasy predkôl Európskej ligy. „V Kazachstane boli porovnateľné podmienky. Dostali sme sa až do 3. predkola Európskej ligy a podmienky boli porovnateľné s ostatnými klubmi," dodal k pôsobeniu v zahraničí Ján Maslo. V zimnom prestupovom období počas sezóny 2014/2015 sa nakoniec vrátil do Ružomberka.

Aj napriek vyššiemu veku je stále dôležitým článkom tímu, bez ktorého by ružomberská defenzíva nebola úplná. 35-ročný stopér však zatiaľ problémy v podobe zranení alebo iných faktorov nezažíva. „Psychický a fyzický nápor stále zvládam, no telu a celkovo regenerácii sa treba v tomto veku povenovať viac, ale zvládnuť sa to dá," zdôveril sa J. Maslo.

Za 13 sezón odohratých v Ružomberskom drese si človek aj zvykne na mesto, v ktorom žije. Vytvorí si tu svoj kruh priateľov a známych. „V Ružomberku som v podstate ako doma. Mám tu veľa známych aj kamarátov. V meste som každý deň aj mimo tréningov, aj keď už bývame neďaleko Dolného Kubína."

O cieľom v tejto sezóne aj o budúcnosti má jasno

Opäť vysoké ciele túto sezónu sa im darí úspešne plniť aj napriek ťažšiemu štartu do súťaže, keď v prvých piatich zápasoch remizovali štyrikrát. Potom však prišli výhry so Slovanom, Žilinou a Liptovským Mikulášom, čo vyslalo jasný signál, že v nadstavbovej časti o titul treba počítať aj s Ružomberkom. „Naším cieľom je dostať sa do prvej šestky a tam si zmeraťsvoje sily s kvalitnými súpermi," povedal Maslo o cieľoch futbalistov Ružomberka.

Ján Maslo v drese ukrajinského klubu Volyn Lutsk. Foto: archív J. Masla

Ružomberok už dlhodobo patrí k najlepším defenzívnym mužstvám v súťaži, aj práve vďaka Jánovi Maslovi. Tím to potvrdzuje však aj túto sezónu. „Štatistika inkasovaných gólov hovorí o kvalitnej defenzívnej činnosti celého mužstva nielen obrancov," zdôrazňuje opora zadných radov MFK Ružomberok.

V kariére nastrieľal Ján Maslo dovedna v Ružomberskom drese 24 gólov, prevažne zo štandardných situácii, čo je na pozíciu stopéra veľmi slušná štatistika. Teraz svoje skúsenosti odovzdáva mladším spoluhráčom, čo sa mu na Ružomberku páči. „Šance dostávajú mladí hráči, čo svedčí o dobrej práci s mládežou. Podľa môjho názoru by to tak malo na Slovensku fungovať a som presvedčený, že to je cesta pre zvýšenie atraktivity slovenskej ligy," myslí si Maslo. Slovenská liga má však podľa neho aj kvalitných legionárov, ktorých dokážu kluby ako Dunajská Streda, Slovan a Trenčín zaplatiť a sú v nich rozdieloví hráči.

Koniec kariéry a ďalšie kroky ešte nemá naplánované, no verí, že ostane pri futbale, ktorý ho napĺňa. „Ešte zatiaľ nerozmýšľam čo ďalej. Sústreďujem sa na ďalší zápas a chcem si užiť ešte kariéru profesionálneho futbalistu. Čo prinesie budúcnosť až tak neriešim," tvrdí Ján Maslo. No prezradil, že by chcel pri futbale pokračovať aj po konci kariéry. Pôsobenie v inom klube ako v MFK Ružomberok by si však predstaviť nevedel.

Samuel Kozolka

Štyri roky nášho sna

Vážení čitatelia,
milí Ružomberčania,

ani sa mi nechce veriť, že uplynuli už štyri roky od vydania prvého čísla Ružomberského magazínu. Viedla nás k tomu snaha prinášať aktuálne informácie o najdôležitejších udalostiach v meste a okrese Ružomberok, ale aj predstaviť nezávislý pohľad na ne – iný, ako prezentujú oficiálne médiá mesta, ale aj osvedčené regionálne tituly. Prinášať zaujímavé a kvalitne spracované témy, ktoré oslovia náročnejšieho respondenta. Zároveň poskytnúť aj analytické materiály, ktoré ponúkajú informácie v širšom kontexte a súvislostiach. Preto neskôr k názvu pribudol aj podtitul – Hlas, ktorý nemlčí.

Prvému vydaniu Ružomberského magazínu predchádzala zodpovedná príprava a vytvorenie redakcie. Už niekoľko týždňov predtým mohli naši priaznivci navštevovať internetové stránky rmagazin.sk, ktorého cieľom bolo vybudovať silný spravodajský web a kvalitný magazín. Odvtedy sa množstvo ľudí stalo našimi vernými čitateľmi a priaznivcami, ktorí navštevujú náš web a kupujú si magazín. Ďakujeme vám, bez vás by to naše úsilie nemalo zmysel.

Zároveň by som chcel poďakovať aj všetkým, ktorí sa na vydávaní plnofarebného magazínu RK MAGAZÍN a napĺňaní spravodajského portálu rkmagazin.sk za toto obdobie podieľali. Predovšetkým prvej redakcii pod vedením šéfredaktora Petra Kravčáka a editora Imricha Gazdu. Na ich prácu nadviazali Anna Zábojníková a v súčasnosti Miroslav Parobek. Rovnako aj všetci redaktori, ktorí pre naše tituly pracovali, priniesli za ten čas množstvo aktuálneho spravodajstva, reportáží a rozhovorov či profilov so zaujímavými ľuďmi z nášho mesta a regiónu. Všetkým patrí moja úprimná vďaka.

Vydávanie novín a vytvorenie priestoru pre nezávislú regionálnu žurnalistiku je rovnako ako pred štyrmi rokmi aj teraz pre mňa stále veľmi inšpiratívny sen. Je to vzrušujúci projekt a som stále poctený, že sa ho môžem zúčastňovať. Som rád, že ho so mnou pre vás vytvárajú ľudia, pre ktorých nezávislosť a otvorenosť, rovnako ako česť a odbornosť stále niečo znamenajú. Osobne som pred štyrmi rokmi mal ešte jednu túžbu. Ukázať, že pocit zodpovednosti voči nášmu mestu a regiónu sa dá realizovať aj slušne. Každodenne dokazujeme, že noviny vieme robiť dobre a profesionálne.

Teším sa z toho spolu s vami.

Robo Kolár

vydavateľ RK Magazínu,
predseda Inštitútu RK,
organizátor Fullových dní

Novinky z vydavateľstva

V našom vydavateľstve R PRESS, s. r. o. došlo od 1. októbra k personálnym zmenám. Riaditeľ vydavateľstva Mgr. Miroslav Parobek je dočasne poverený aj vedením redakcie RK MAGAZÍN. Mgr. Anna Zábojníková sa presúva na pozíciu zástupkyne šéfredaktora a editorky webu rkmagazin.sk.
Viedla nás k tomu snaha o lepšie zosúladenie obsahu aj formy mesačníka RK MAGAZÍN, ako aj posilnenie spravodajského charakteru portálu rkmagazin.sk. M. Parobek už doteraz vypomáhal redakcii pri nastavení zmien v organizácii redakčnej práce a pri príprave tlačeného vydania - zlepšení redigovania, editovania a korektúr, ako aj zmien a úprav na internetovej stránke.
Zaviedli sme novú sekciu EKONOMIKA, v ktorej sa zameriame na aktuality zo života a činnosti firiem, profily manažérov a podnikateľov, ako aj aktivity živnostníkov. Na úvodnej stránke webu sme pripravili novú rubriku TIPY NA AKCIE, kde budeme prinášať krátke avíza na akcie a podujatia v mesta a okrese Ružomberok.

Inštitút RK s mediálnou podporou **RK Magazínu** vyhlasuje súťaž

FOTORUŽA

Tri najlepšie fotografie prvého kola, ktoré postupujú do finále fotosúťaže:

VÍŤAZ KOLA: Jar v Ružomberku 3
Filip Kučák

Jar je tu hlucháň vyšiel do ulíc lesa
Pavel Ondrek

V rytme západu slnka
Dušan Strelka

Tri najlepšie fotografie druhého kola, ktoré postupujú do finále fotosúťaže:

VÍŤAZ KOLA: Kostol sv. Ondreja v odraze - **Martin Zelinka**

Chlieb náš každodenný
Eva Šlachtová

Korýtko
Martin Zelinka

Tri najlepšie fotografie tretieho kola, ktoré postupujú do finále fotosúťaže:

VÍŤAZ KOLA: Martinček
Stanislav Pivko

Brána pre dušu.....
Pavel Ondrek

Spin Clinic BW
Pavol Štefunda

Info o vyhlásení celkového víťaza sa dozviete na našom facebooku a webe

fb.com/institutrk

Robo Kolár
predseda Inštitútu RK

www.institutrk.sk

AVESTAV

stavebná spoločnosť

www.avestav.sk

avestav@avestav.sk
+421 905 427 689
Madačova 1/A
Ružomberok